

STUDENTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESI

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
10 SANT.

K. Branta un K. Upešlejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris
Rīgā, Valdemāra ielā Nr. 69, dzīv. 8. Tālr. 9-4-6-6-6. Runas stundas: svētdienās no 11-12, pirmdienās no 18-19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste Nr. 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 2,—. Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant., par pēitridiņu + 5% sludinājumu nodoklis.

№ 193.

Sestdien, 17. decembrī 1932.

XI. ak. g.

Visai studejošai jaunatnei jāzina, ka jaunizlaistais

Krēms Gauja ir pretgrumbu krēms.
Krēms Gauja desinficē ādu un neļauj rasties pinuēm un citiem ādas defektiem.
Krēms Gauja iemasējams ādā pirms peldes un apsaulošanas.
Krēms Gauja aizsargā seju un rokas no pavasara un rudens vējiem.
Krēma Gauja lietotājs nezin vairs, kas ir sejas ādas bojāšanās.
Krēms Gauja stiprā mērā pasargā ausis no ziemas salas.

Krēmu Gauja var lietot jaunatne un pieaugušie.
Krēms Gauja sevišķi ieteicams tiem, kas nenēsā ziemas cepuri.
Krēms Gauja nav reklamu krēms, bet sastāv no vislabākām kosmetikas vielām.
Krēms Gauja baro ādas audus, tālab visiem tas jālieto.
Krēms Gauja vislabāki lietojams vakaros, jo tad tas labāki iedarbojas ādas audos.

P. S. Kas atzīst krēmu Gauja, tam arī ir jāiepazīstas ar **zobu pastu Gauja**. Tāpat zobu pasta Gauja sastāvs ir no vislabākām mutes un zobu tīrāmvielām. Nekavējieties aptiekās, drogu un citos veikalos, kur tirgojas ar zobu pastām, noteikti pieprasiet **zobu pastu „Gauja“** un krēmu „Gauja“.

O. BALTIŅA
Ķīm. kosmetiska laborā orijs, Rīgā, tālr. 33955

Cand. phil. E. Gaile.

Apvārdības.

Nomirt bija, sapūt bija,
Vārdinam šeit palikt.

T. dz.

Pēc dažām dienām iznāks beidzamā (55.) K. Mūlenbacha un J. Endzelīna Latviešu valodas vārdnīcas burtnīca. Ar to būs nobeigts liels darbs. Vēl paliek papildinājumi, ko varēs izdot, ja Kultūras fonds neļiegs līdzekļus.

Materiālus šai vārdnīcai sācis krāt valodnieks K. Mūlenbachs jau gadus 30 priekš pasaules kara. 1904. g. 3. aprīlī pie Rīgas latv. biedrības tiek nodibināta valodniecības nodaļa ar pirmiem biedriem: K. Mūlenbachu, Āronu Matīsu un V. Maldoni. No tā laika K. Mūlenbacha vadībā sāk sapulcēties min. nodaļas dalībnieki, kas palīdz krāt un iztirzāt dažādus latviešu vārdus. Laikrakstos uzaicināti, iesūta savus paskaidrojumus arī laicinieki.

1915. g. karš šo darbu pārtrauc, un dalībnieki izklist. Arī pašu Mūlenbachu bēgļu straume aizrauj uz Veravu, no kurienes viņš vairs neatgriežas (miris 27. martā 1916. g.). Palika viņa zinātniskie raksti un rokrakstā kādas 75 biezās klades vārdnīcas materiālu. Dažus gadus vārdnīcas lieta netiek kustināta, bet jau 1923. g. Rīgas latv. biedrības gada pārskatā lasām, ka valodniecības nodaļa prof. Endzelīna vadībā rosīgi strādā un kārtoti un papildina Mūlenbacha atstātos vārdnīcas materiālus, un ir apskatījuši vārdus no burtā «a» līdz «c». Lai vārdu krājums būtu pēc iespējas pilnīgāks, katru ceturtdienu notiek valodniecības nodaļas sēdes, kur prof. Endzelīns ar interesentiem sīki jo sīki pārrunā katrā vārda izrunu, nozīmi un vietu, kur tas pazīstams. Sākumā sēžu dalībnieku ir maz (ap 15), vēlāk aizvien vairāk un pēdējā jau 55. Kam nav iespējams ierasties, var vīsmaz ar rakstu sniegt paskaidrojumus, jo maz pazīstamos un nepazīstamos vārdus profesors publicē laikrakstos. Līdz šim bijušas 308 sēdes, ikkatrā divi stundas gara. Un tomēr šis, ceturtdienās darītais, darbs ir tikai maza daļa no tā milzīgā darba, kas darba vadītājam bija jāpadara mājās, materiālus sistematizējot.

Agrāk latviešiem bijis paradums rudenos pēc pabeigtiem darbiem svinēt aplāvības un apkūlības. Saimnieks aicinājis savus palīgus brīdi apstāties, pamest acis atpakaļ uz padarīto darbu un papriecāties par to. Pēc viņu parauga arī vārdnīcas darba istais darītājs un saimnieks prof. J. Endzelīns š. g. 10. dec. Latviešu biedrības telpās bija saaicinājis apvārdības, kā viņš pats saka, savus talciniekus, ieradusies apm. 60 cilvēki. Daudzi lauku korespondenti dažādu apstākļu dēļ nav varējuši mērot tālo ceļu uz Rīgu. Kad viesi apsēžas pie puķēm rotātā vakariņu galda, redzamas tomēr arī viņu sirmās galvas pazīstamo sēžu dalībnieku (prof. Kauliņš, doc. Ābele, Mūlenbachs, Antons Austrīuš, māc. Frei-

A. Bija.

Ilgas.

Dažas pārdomas sakarā ar pēdējām Studentu Padomes vēlēšanām.

Pirms vēlēšanām jau varēja nojaust, ka pēdējās vēlēšanās notiks sīva cīņa, lai panāktu noteiktas pārmaiņas Stud. Pad. sastāvā. Šī cīņa tika vesta mazāk ar skaļiem vārdiem un jaunu lozungu izmešanu, bet gan vairāk mēģinot to panākt noteiktas organizācijas veidā. Savstarpējā apkaņošana visādu skrejlapu un mitiņu veidā bija niecīga, kas sevišķi uzkrītoši, kur vēlēšanās izgāja tik daudz sarakstu. Izņēmums tam ir tas, ka aktivitāte no 71,6 proc. pacēlusies uz 79,9 proc. t. i. tā pieaugusi par veseliem 8,3 proc. Ievērojot arī iepriekšējo gadu aktivitātes pieauguma tendences, var pat pareģot, ka nav vairs tālu tas laiks, kad Stud. Pad. lietas sāks interesēt visu studentu saimi, un nav brīnums, ka pēc diviem trim gadiem aktivitātes mērogs — 95 proc., ja pat ne vairāk. Tā būtu ļoti

denfelds, skol. Rinkužs, Līdaka, J. Bebris, Ed. Ozoliņš, Klēbachs, Brēmanis, Nonācs, Štumbergs, studenti, studentes u. t. t.) vidū. No Mūlenbacha laika biedriem palikuši vairs tik 4: pastāvīgais sēžu protokolists v. skol. Fr. Adamovičs, skol. J. Cīrulis, žurn. Āronu Matīss un zemkopis P. Vītolpiņš. Pēdējais gan nevar ierasties sēdēs, bet toties ir čakls korespondents.

Prof. Endzelīns sirsnīgi pateicas saviem uzcītīgajiem līdzstrādniekiem un atceras tos, kas vairs nav mūsu vidū. Ar klusu piecelšanos sanākušie godina K. Mūlenbachu, J. Velmi, J. Zāgeri, J. Lautenbachu, Apsīšu J., P. Abulu, J. Janševski un citus. No viesu puses prof. J. Endzelīnam atskan daudz patiesi pelnītu atzi-

apsveicama parādība, pēc kuŗas mums būtu jācenšas, jo tad tiešām Stud. Padome būtu visu studentu interešu paudēja. Tomēr rodas šaubas, vai tas tā būs, un pat uzmācas doma, ka esam turpat jau sasnieguši aktivitātes kulminācijas punktu, ja ievēro tos panēmienus, kādi tika lietoti: nogrupējumi kontrolē, kas līdz noteiktam laikam nodevis balsi; ja kāds loceklis vēl nav ieradies, tam sūta pakal; provincē esošiem jāierodas, kaut tie arī atrastos pašā tālākā novadā; vienīgais — nav vēl parādījusies ziņa, ka urnas būtu vestas klāt slimiem komiltoniem! Tāda vēlēšanu cīņas nostādīšana gan lika sagaidīt daudz lielākus panākumus, jo viens otrs šinīs vēlēšanās ir izsmēlis visas savas rezerves un kas būs turpmāk, to rādīs nākotne.

Vērojot mūsu studentu dzīvi un salīdzinot to ar valsts sabiedrisko

baš vārdu un sirsnīgu vēlējumu. «Lai kam nevienas sēdes visā Rīgā nesākas tik precīzi kā valodniecības nod. sēdes,» saka Fr. Adamovičs, pasniegdams cienītajam profesoram no talcinieku puses precīzītes simbolu pulksteņi. Un tas tiesa: viens otrs, varbūt, nokavēsies, bet prof. Endzelīns un Fr. Adamovičs būs noteikti sešos savās vietās.

Ātri paiet skaistais vakars. Pārrunas par padarīto darbu un nākotnes mērķiem mainās ar dziesmām un asprātīgiem patiesu pēdzīvojumu atstāstījumiem, ko, atmiņās kavēdamies, stāsta profesora vecākie līdzstrādnieki un jaunības draugi.

Daudz spēka un izturības arī turpmāk!

Foto stādija

Rūdolfs Balodis

jaunās telpās

Rīgā, Baznīcas ielā № 2,

Eļzabetes ielas stūrī.
Tālr. 30242

Sirmā profesora 50 g. zinātniska jubileja. Universitātes veterinārmedicīnas fakultāte 13. dec. sarīkoja sava prof. Dr. Ludviga Kundziņa 50 g. zinātniska darba jubileju. Prof. Kundziņš, neskatoties uz sirmo vecumu — 77 g., vēl aktīvi, ikdienas lasa studentiem lekcijas un vada praktiskos darbus.

dzīvi, var atrast zināmas paraleles. Ja sabiedrībā dzīvi vada politiskās partijas, tad akadēmiskās dzīves izpausmi nosaka studentu organizācijas, starp kuŗām noteicēju lomu ar katru gadu vairāk un vairāk iegūst slēgtās studentu organizācijas, kuŗas raksturo noteikta iekšēja garīgā un ārējā struktūra. Ja vajadzētu raksturot Studentu Padomes seju pamattipus, tad to nav daudz: nacionālais bloks, korporāciju frakcija, minoritātes un progresīvie. Tie ir četri spēki, kas nosaka studentu pašvaldības darbību. Ja apskatāmie nacionālo bloku un vēlēšanas, tad pirmais acu uzmetums rāda, ka atsevišķiem sarakstiem salīdzinot ar iepriekšējām vēlēšanām, ir zaudējumi. Vai tie ir zaudējumi pēc būtības, to palīdz noskaidrot skaitļi, apskatot visu nacionālo bloku kopīgi un t. i.:

Sar. №	1931. g.	1932. g.	Starpība
5	265	256	-9
6	203	225	+22
7	80	86	+6
8	299	293	-6
10	138	128	-10
13	345	305	-40
17	98	108	+10
20	—	90	+90
	1428	1491	+63

t. i. nacionālam blokam vēlēšanu pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieaudzis par 4,4 proc. Uz visu nodoto balsu pamata blokam nākas 1491

— = 8,91 = 9 vietas, kuŗas arī 167,4

viņš ir ieguvis. Frakcijas vēlēšanas rezultāti šādi:

Sar. №	1931. g.	1932. g.	Starpība
1	2010	2292	+282
12	671	708	+37

2681 3000 +319

t. i. korporāciju frakcijai vēlēšanu pieaugums ir 11,9 proc.

Uz nodoto balsu pamata tai nākas 3000

— = 17,94 = 18 vietas, cik arī tā 167,4

ieguvusi. Tomēr, lai gūtu pilnīgāku ainu un nemazinātu nopelnus, kur viņi patiešām ir, jāņem vēlēšanu rezultātu kopaina no visiem sarakstiem, kas atbalstīja korporāciju frakciju:

Sar. №	1931. g.	1932. g.	Starpība	
1	2010	2292	+282	
9	119	82	-37	
12	671	708	+37	
14	—	112	+112	
15	120	82	-38	
23	—	22	+22	
24	—	47	+47	
2920			3345	+429

t. i. kopējais vēlēšanu pieaugums ir 14,7 proc. un pārsniedz vidējo par 3,4 proc. Vietu skaits pēc nodotām balsīm — 20, ko arī ieguvuši ar 167,4

lielām pūlēm un tikai tā laimīgā apstākļa dēļ, ka izceļot 9. sarakstā sev vēlamu kandidātu, I. saraksts bija nodevis par to 294 talonu. Vareja gadīties, ka neraugoties uz visu labo organizāciju, lielais nogrupējums vienu pārstāvi zaudē par labu nacionālam blokam jeb minoritātēm. Šī talonu došana ir sen novērota parādība, un tā arī šinis vēlēšanās pastāvējusi, jo atsevišķi saraksti ar vienu vēlējušies «pretinieku» lēģeri izcēl sev patīkamas personas. Pēdējās lieku tāpēc, ka šis vārds nav saprotams burtiski, piem. 9. un I. saraksti jau nav dažādos nogrupējumos.

Arī minoritātes strādājušas vaiga sviedros un viņu rezultāti dod šādu ainu:

Sar. №	1931. g.	1932. g.	Starpība
2	141	129	-12
4	204	150	-54
11	368	418	+50
16	278	239	-39
18	116	147	+31
21	77	126	+49

pieaugums pa 2,1 proc. Iegūstamo pārstāvju skaits — 7,23 un ieguvuši arī 7.

Progresīvo studentu rindas ar katru gadu samazinājas, pie kam garām ejot atzīmējams fakts, ka darba studenti pieaug uz progresīvo studentu rēķina.

No šī apskata redzams, ka palielinātā aktivitāte ir panākta galvenā kārtā no nacionālajiem Stud. Pad. nogrupējumiem, kapēc šis fakts novērtējams pozitīvi, un paliktu vēlēšanās, lai arī turpmākos gados latvju studenta aktivitāte vēl vairāk pieaugtu. No otras puses — runā-

Edvin Barker.

Lielbritānijas un Irijas studenti un politika.

Arī mūsu zemi nav taupījusi vispasaules krīze. Te es gribētu runāt tieši par garīgo krīzi, kas skar visu mūsu politisko, sociālo un reliģisko dzīvi, visu mūsu tradicionālo domāšanu ar jauniem negaidītiem notikumiem, par kuriem mēs šimbrīžam nespējam spriest, tos kārtot un kritizēt. Šis krīzes periods sākās, sabrūkot sociālistiskai partijai — savas nevienprātības dēļ, kas mūs spieda izdarīt jaunas vēlēšanas. Nevienas politiskās grupas vadītājs mums nenoskaidroja strīdīgos vēlēšanu jautājumus. Šī iemesla dēļ vidusmēra cilvēkam būtu piedodama neapdomīgā rīcība vēlēšanās. Ir skaidrs, ka daudzi tūkstoši vēlēšanu aiz bailēm balsoja par pirmo, kas viņiem solīja drošību. Viņi nevēlējās un neatbalstīja jaunu politisku virzienu, bet pieslēgās atkal vecai tradicionālai varai, kas laiku gaitā taču ir izrādījusies nedroša un daudzos gadījumos pat nederīga. Kā jau teicu, vidusmēra cilvēkam vēl tas piedodams, bet tā sauktās, intelligences rīcība nav nekā attaisnojama. Viņai šie jautājumi bija skaidri diezgan. Sevišķi universitātes un kolledžos bija gaidāms asāks skats un prātīgāka rīcība. Bet arī tur pieslēgās vispārīgai reakcijai, t. i. apgriezās un bēga, lai pēc tam nometu savu laiku, rakstot pa laikrakstiem atvainošanās rakstus par šo savu mulķību.

Ir interesanti novērot šajā «bēgšanā» studentu izturēšanās. Vēlē-

R. Rinkužs,
Rīgas pils. I. ģimn. skol.

Latviešu valodas vārdnīcu beidzot.

Ābece pirmajās lappusēs mēs lasām: «Upīte, burbulīte, tur, kur iztek, maziņa, bet pamazām top lielāka; tāpat arī manas zināšanas sākumā niecīgas, bet arvienu kļūst plašākas». Šos vārdus var teikt par katru atsevišķu cilvēku. Bet šoreiz es tos gribētu attiecināt uz mūsu valodas pētišanu. Tiešām, šī pētišana sākumā bijusi tikai upīte, burbulīte. Pirmie pētiņki bijuši svešautieši, vācieši. Viņi ar mokām ir ielauzījušies latviešu valodā, bet valodas garu un latviešu domāšanas veidu tie nav spējuši piesavināties. Turklāt pašai pētišanai dažkārt ir bijis tikai lokāls raksturs. Sākot ar 1824. gadu, kad nodibinājās Latviešu Draugu Biedrība, kas sprauda par mērķi latviešu valodas, folkloras un etnografijas pētišanu, šie valodas pētišanas darbi kļuva sistematiskāki un vispusīgāki. Tad arī pacēlās viens, otrs nopietnāks valodnieks no vācu mācītāju aprindām. Tā paslīd mūsu acīm garām Mancelis, Firekers, Adolfs, Dresels, Gliks, Vecais Stenders, Ulmanis, Bilenšteins un citi. Upīte, kaut gan ievērojami paplašinājusies, tomēr ir un paliek burbulīte.

Tikai 19. gadsimteņa beigās mūsu valodas tīrumā ieradās pašu tautas savdēliņi — Endzelīns un Mülenbachs. Cik daudz gadu simteņu mūsu valoda bija šos savdēliņus gaidījusi, un tikai tagad viņi nāca.

Kaŗa laiki aiznesa kapā Mülenbachu. Valodas tīrumā palika viens pats darbinieks — mūsu ļoti godātais profesors Endzelīns. Ko profesors ir veicis valodas laukā, par to mēs neesam kompetenti spriest jau vēsturiskās perspektīves trūkuma dēļ. Viņa darbus vērtēs nākošās latvju tautas paaudzes un minēs viņa vārdus ar lielu atzinību un pateicot par sadarbību nākošā St. Pad. — jāsap, ka iespējami divi atrisinājumi, bet šeit vārds sakāms lielākam nogrupējumam. Vai nu viņi uzņemsies visu darbu un līdz ar to arī viņu atbildību, jeb mēģinās atrast bazi sadarbībai ar nacionālo bloku.

Lielākā nogrupējuma izturēšanās rādīs viņa īsto seju akadēmiskās jaunatnes nacionālajā sadarbības jautājumā!

J. Ātrens.

šanu laikā es apbraukāju dažādas Anglijas universitātes, lasīdams referātus. Te nu man bija izdevība iepazīties ar studentu domām par vēlēšanu pamata jautājumiem, īpaši tāpēc, ka saviem priekšlasījumiem es izvēlējos taisni šos pamatjautājumus kā tematus. Visumā tikai viens vienīgs jautājums modināja entuziasmu un raisīja debates — Krievija un komunisms. Pārējos jautājumos bija grūti ierosināt domu izmaiņu, un no otras puses, pat visizaicinošākie apgalvojumi tika pieņemti bez iebildumiem. Iemesls nav tas, ka studenti būtu vienos prātos ar kreiso politiku, (studenti savā vairumā ir pat ļoti nacionāli noskaņoti), bet gan tas, ka viņiem nav nekādu zināšanu politikā, nekādu piedzivojumu un nekādu informāciju. Tapēc arī studentu vairums ir konservatīvs nevis savas pārliecības, bet nezināšanas dēļ. Šim vairumam ir tikai viena tiekšanās — bieži pat pārmērīga — tiekšanās rūpīgi sagatavoties savai specialitātei un nodrošināt sev pietiekami labu stāvokli, nobeidzot universitāti. Mēdz teikt, ka šie jaunie cilvēki dzīvojot «nerru paradīzē». Viņi nezina, ka tā zemes virsma ir ļoti nedroša, pa kuŗu tie staigā. Stāvokļa nopietnību viņi neredz, un man liekas, ir pamats ticēt, ka, ja tie arī to redzētu, viņi to uzskatītu tomēr par joku.

Kad 1926. g. Anglijā izcēlās ģenerālstreiks, studenti labprātīgi kēras pie darba, lai pasargātu vismaz pa-

cību. Es gribu atzīmēt tikai divus no profesora ievērojamākiem darbiem. Pirmais — «Lettisch Grammatik». Ar šo darbu viņš ievēd latviešu valodu Eiropas valodu saimē. Otrais darbs, ko sācis Mülenbachs, bet turpinājis un pabeidzis Endzelīns, — Latviešu valodas vārdnīca, kuŗas ēkai arī mēs, vārdu talcinieki, esam pa akmentiņam nesuši. Šā monumentālā darba nozīmi es te pāris vārdos nespēju izcelt. Tamdēļ šo nozīmi mēģināšu tikai raksturot. Bībelē kādā vietā stāv rakstīts: Iesākumā bija tas vārds.» Bet šini vārdnīcā ir tūkstošiem vārdu. Arī vārdnīca ir iesākumā, bet kam? — mūsu nacionālai kultūrai. Bet ja vārdnīca ir kultūras iesākumā, tad tā jāliek mūsu kultūras pamatā par stūrakmeni. Šī vārdnīca būs katra intellīgenta latvieša galda grāmata, kur orientēties valodas jautājumos. Sevišķi pateicīgi par vārdnīcu būs skolotāji. Bet slinkie skolnieki par to nepriecāsies; no šī brīža skolniekiem tiks uzdots jautājums: «kuŗā gadā iznākusi Mülenbacha — Endzelīna Latviešu valodas vārdnīca?» Un atbildēt vajadzēs: 1932. gadā. Nākošiem valodniekiem vārdnīca no derēs kā avots un iezjas punkts viņu turpmākiem valodas pētišanas darbiem. Mēs dzīvojam pieminekļu celšanas laikmetā.

Pašlaik mūsu galvas pilsētā stalti pacēlās Latvijas Brīvības piemineklis. Šis piemineklis paudis par mūsu tautas varonību pagātnē, par viņas vienību un gatavību aizstāvēt iegūtās tiesības nākotnē. Bet paralēli Brīvības piemineklim nemanot un bez trokšņa ir pacēlies un tagad nobeigts otrs piemineklis — Latviešu valodas vārdnīca. Arī šis piemineklis runās par mūsu tautas pagātni, jo katrs vārds, kā Kronvalds saka, ir skaņa no mūsu sentēvu lūpām. Arī šis piemineklis nākotnē vienos mūsu tautu, saistīs trīs Latvijas zvaigznes ar viņu dažādām «iepatneibām» vienā nacionālā organizmā. Bet ja nu es jautātu profesora kungam, vai viņa valodas darbs visos laikos bijis vienādi intensīvs un produktīvs, diez vai viņš neatbildētu, ka sākumā bija burbulīte. Tikai ar laiku, ievingrinoties un iedzilīnoties darbā, burbulīte kļuva par plašu un spēcīgu straumi, kas

šas galvenās rūpniecības nozares. Bet arī tas nenotika aiz pārliecības, ka tā ir pareizi, bet tāpēc, ka tas bija kas jauns, uztraucošs, ar vieglu dēkas piegāršu, un arī tāpēc, ka tradicionālā vara stāvēja aiz viņiem. Politikas laukā lielais vairums studentu ir kā aitas, kas seko katram nacionāli noskaņotam ganam ar padevīgu uzpūrešanos, ar visu savu dvēseli. Fašistiska sacelšanās vai jauns karš — vienalga — abi viņus atrādīs sajūsmīnātus, padevīgus, bet nožēlojamus un dumjus.

Ja to var teikt par jauno angļu studentu vairumu, tad tomēr katrā universitātē ir atrodams disciplinēti donājošs mazākums. Ir stipras, labi noorganizētas vienības, kā International Society, Seage of Nations Union u. c. Viņas ir ļoti darbīgas. Tikai nelaime viena — viņas aptver tikai augstskolas locekļu piekto daļu. Šīs vienības gan nenodarbojas ar īsti praktiskiem tagadnes un nākotnes plāniem, bet vispārējais noskaņojums viņās tomēr kļūst arvien dziļāks un nopietnāks. Taisni šīs vienības ir tās, kas vienīgās sola attīstīt nākotnē studentos aktīvu domāšanu.

Līdz šim akadēmiskais vēlētais balsojis arvien par apakšnama reakcionāriem locekļiem, un tāds nav tikai veco universitāšu — Oksfordas un Kembridžas students, bet arī jauno, moderno. Tikai neilgi atpakaļ studenti ir sadalījuši savas simpātijas, un tagad viņiem ir arī savs progresīvs pārstāvis apakšnamā.

Uelsā, Irijā un pa daļai arī Skotijā stāvoklis ir pavisam cits. Šais

latviešu valodu nes uz vispārējās filoloģijas ūdeņiem.

Man jāatzīmē, ka ar laiku Endzelīna valodas darbs ir kļuvis kolektīvs. Sākumā profesors viens pats dažkārt kopā ar nelaiķi Mülenbachu, vasarās apstaigāja Latvijas novadus, pētīja izloksnes; viņš gāja pie vārdiem. Bet tad notikās, ka vārdi sāka pie viņa nākt. To profesors panācis ar to, ka no saviem audzēkņiem nodibinājis tā saucamo Endzelīna skolu. Otrkārt, viņš uzmeklēja Latvijā punktus, no kuŗienes tam piesūta vārdus. Treškārt, profesors ir pulcinājis pie sevis visus valodas draugus un milētājus. Bet tomēr man šķiet, arī šai kolektīvā darba sākumā būs bijusi tikai burbulīte. Man ir drošas ziņas, ka sākumā valodniecības sēdes bijušas vāji apmeklētas. Tikai ar laiku sēžu dalībnieku skaits pieaudzis. Vai tagad ir tikai upīte? Vai tas, ko mēs dzirdam, ir tikai burbulošana? — Nē. Dzejnieks Austrīņš teiktu: «te jau ūdeņi runā». Un tiešām, šis jau ir valodas parlaments ar savu prezidentu. Te visa Latvija runā.

Bet es te gribu atzīmēt, ka arī mēs, dalībnieki, no valodniecības sēdēm neaizejam tukšām rokām. Mēs paplašinām savas zināšanas valodā. Ieraugām valodas krāšņumu un bagātību. Bet šini sakārā man ir vēl citas domas. Mūsu tautas un valsts drošākais eksistences pamats ir mūsu nacionālā kultūra. Bet kultūras centrā stāv valoda, kas dod atslēgu uz citiem kultūras novadiem. Mūsu vēsturiskais uzdevums ir radīt nacionālās kultūras vērtības. Augstākās vērtības ir valodas nozarē. Pirmais gods un slava piekrit valodniekiem, valodas veidotājiem un darītājiem. No sacītā izriet, kāda izcila vieta Latviešu valodas vārdnīcai ieradama mūsu kultūras vēsturē. Es gribu teikt, šis darbs ir ar mūžīgu vērtību. Tas nodrošina Endzelīna vārdu uz mūžīgiem laikiem latvju tautā un filoloģijā. Bet ja nu vārdnīca dzīvos mūžīgi, un ja nu mēs esam piedalījušies tās stādīšanā, dodami vārdiņus, tad ar to pašu, arī mēs kļūstam par šīs mūžīgās dzīvošanas dalībniekiem. Par šo apstākli es šini vietā izskau profesora kungam lielāku pateicību. Ja mūsu dzīvei nebūtu nekādas citas nozīmes, tad piedalīšanās šais vārdu talkās jau arī ir kaut kas. Par katru vārdu talciniekiem var teikt: «Viņš Latviešu vārdnīcai ir devis vārdiņus». Un varbūt arī ar to pietiek.

zemēs politika visiem ir daudz tuvāka. Arī studenti še, sevišķi Uelsā un Irijā, reprezentē noteikti faktoru, ar kuŗu valstij jārēķinās. Irijas studenti ir politikā daudz aktīvāki, bez tam viņi ir arī apzinīgi. Vieni cenšas panākt Irijas un Anglijas apvienošanu, otri grib pārorganizēt ārējo politiku, citi pievēršas iekšējai politikai. Politiskās partijas še šķiras asāk kā Anglijā, bet ne tik asi, ka viņu starpā nebūtu iespējamās draudzīgas attiecības. Ir grūti pateikt, kādi visumā ir Irijas studentu politiskie uzskati. Tomēr apvienotā, stiprā Irijā ir visas zemes sapnis un šis idejas propagandā dzīvi piedalās arī studenti.

Uelsā studentu interesi par politiku ir modinājusi ārkārtīgā industriālā depresija. Šie saimnieciskie apstākļi ir radījuši plašu Uelsas studentu un Uelsas strādnieku, Attiecības padarīja vēl ļaunākas tas, ka industrija daļa Uelsā bija angļu rokās. Ja nu vēl piezīmēšu, ka piederība vienai vai otrai reliģiskai konfesijai (un tādu šeit ir daudz) nozīmē arī politisku plašu, tad mums ir diezgan skaidrs pārskats, par ko domā un cinās Uelsas students.

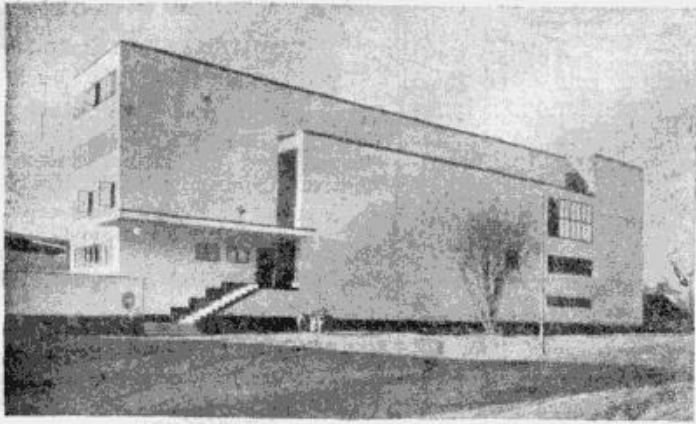
Zināms skaits studentu, pat no pašas Anglijas universitātēm, kautkā atrod ceļu politikas laukā. Viņi pieder galvenā kārtā vecajām partijām. Tomēr daži pieslēgas arī sociālistiskai. Interese par pēdējo studentos arvien aug. Ir cerība, ka apstākļi mainīsies un uzlabosies. Jau tagad tie mainās, bet gan ļoti lēnām.

V. K.

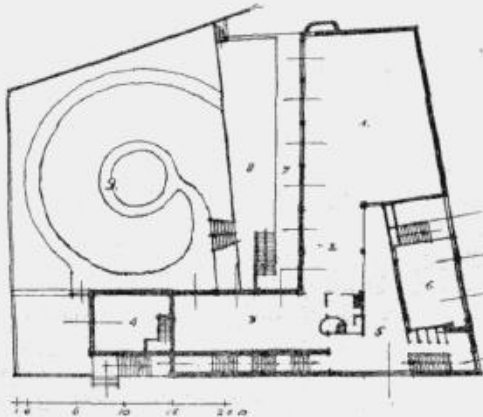

A. Kalniņš,
architekts.

Studentu nama būvprogrammas īpatnības.

Stokholmas tehniskās augstskolas studentu nams.
Architekts S. Markelins un M. Ahrens.

Stokholmas tehniskās augstskolas studentu nama galvenais stāvs.
1. Svētku zāle. 2. Kafejnīca. 3. Sapulču zāle. 4. Vingrotava. 5. Telpne. 6. Kluba telpas. 7-8. Terāses. 9. Dārzs.

Brno studentu nams.
Architekts Bohuslavs Fukss.

Studentu nami, kas pēdējos gados celti kaimiņu zemēs, sniedz plašu studiju materiālu par šādām celtnēm uzstādītām prasībām un viņu reālizācijas iespējamībām. Teritoriāli un arī dzīves apstākļu ziņā mūsu studentu namam līdzīgākos atrodam Zviedrijā, Vācijā, Polijā un Čehoslovākijā.

Čehoslovākijas studentu namā Brno, kas celts līdzīgi mūsu Rīgas anatomikuma rajonam izbūvētā pilnietas daļā, lielāko ēkas daļu aizņem studiju telpas un internāts, kas sadalīts telpās ar 10 gultām katrā. Sapulču un izrīkojumu telpas novietotas atsevišķā ēkas korpusā. Visas nama daļas brīvi pieejamas gaisam un saulei.

Stokholmas tehniskās augstskolas studentu nams aizņem 45 proc. no viņa celšanai iegūtā zemes gabala un celts šā zemes gabala ziemeļu daļā. Pirmo stāvu aizņem telpa sapulču telpa, vingrotava, svētku zāle, kuŗa parasti kalpo kā ēdamzāle tad kafejnīca un kluba telpa. Visas šīs telpas apvienotas ap 2 ēdienu sagatavotāviem un dārza terasi un dod iespēju radīt vairākas telpu kombinācijas dažādiem svētku gadījumiem. Augststāvā novietotas atpūtas telpas, bibliotēka ar studiju istabām, terase uz dārzu un biroju telpas. Viss nams, kas pret ielām zie-

meļu pusē ir samērā noslēgts, dienvidu pusē plaši atveras uz tur izveidoto dārzu.

Jenas studentu nams atrodas pilnietas apstādījumu vidū un universitātes institūtu tuvumā. Pirmo nama stāvu aizņem mensa ar virtuvi un biroju telpas, otro stāvu — garderobe, izrīkojumu zāle, neliela ēdamzāle un atspirdzinājumu telpa, kuŗas apvienojot svētku gadījumos rodas

Sporta un izrīkojumu zāles kv. mtr.	350	192	250	1700
Vingrotavas kv. mtr.	150	240	50	250
Sapulču zāles kv. mtr.	150	180	100	200
Biroji	100	180	50	1300
Ēdamtelpas kv. mtr.	100	500	110	900
Telpas kulturāli-sabiedriskām vajadzībām kv. mtr.	800	300	200	290
Apbūvētais tilpums kv. mtr.		13000	8000	75000
Celtnes izmaksa . . . . . Ls		600.000	500.000	2.000.000

Rīgas studentu nams, pārspēdams citus salīdzinājumā pievestos savu apmēru ziņā, pārspēj viņus visus ar fiziskai un garīgai kultūrai ziedoto telpu platību attiecību. Ja minētos ārzemju studentu namos fiziskās audzināšanas vajadzībām paredzētās telpas aizņem līdzīgu vai mazāku platību, nekā telpas kulturāli sabiedriskām vajadzībām, tad mūsu studentu nama programmā tas ir otrādi. Vēl spilgtāki šī īpatnība izpaužas salīdzinot mūsu studentu na-

ap 500 kvadrātmetru liela telpa; trešā stāvā atrodas darba zāle, dzīvokļi un studentu istabas nelielā skaitā.

Ja salīdzinājumam un dažu mūsu studentu nama būvprogrammas īpatnību izcelšanai apskatām šais aprakstītās ēkās ietilpstošo atsevišķo telpu samēru attiecības, tad no tām varam izlobīt sekojošus skaitļus:

Brno	Iena	Stokholma	Rīga
350	192	250	1700
150	240	50	250
150	180	100	200
100	180	50	1300
100	500	110	900
800	300	200	290
	13000	8000	75000
	600.000	500.000	2.000.000

ma atsevišķu daļu kubatūru. No visa nama apbūvētā tilpuma aizņem: Telpas fiziskai audzināšanai 65%
" studentu ēdināšanai 15%
" studentu internātam 10%
" kulturāli-sabiedriskām vajadzībām un organizāciju birojiem 10%

Nevar noliegt, ka intensīvu garīgu darbu strādājošai jaunatnei ir nepieciešama fizisko attīstību veicinoša sporta piekopšana, bet arī te katra studenta tiešie studiju pienākumi novelk savas robežas. Ja pie-

ņemam, ka katrai studentu nama daļai jāatbilst savā izbūves plašumā tam prasībām, kādas tai uzstāda mūsu studentu dzīves apstākļi, tad jānāk pie slēdziena, ka fiziskā audzināšana studentu nama būvprogrammā sev prasījusi par daudz, kamēr kulturāli - sabiedriskām vajadzībām ir pārāk maz dots, jo noteikti jāsaubās, vai no visām mūsu studentu ārpusskolas interesēm 80 proc. drikstētu aizņemt fiziskā audzināšana un ēšana. Blakus grandiozai sporta zālei un plašām ēdamtelpām programmā prasīta tikai neliela la-sītava, bibliotēkas tur nemaz nav.

Pastāv nodoms vispirmā kārtā uzcelt lielās zāles korpusu ar tuvākām blakus telpām. Šis korpus ir tik liels, ka viņa būvē var apstikt visi patlaban studentu padomes rīcībā esošie un arī tuvākos gados iegūstamie līdzekļi, un taisni tādēļ liela vēriba piegriežama tam, lai šī nama daļa būtu iekārtota visdažādākām izlietošanas iespēju variācijām. Šā jautājuma atrisinājumam oficiālā projektu sacensības programmā nebija uzstādītas nekādas prasības, bet viņš var būt un laikam arī būs izšķirošais galīgās būvprogrammas noteikums.

Var būt dažādas domas par to, cik tālu anatomikuma rajonā attaisnosies namā prasītās trīs ēdināšanas iestādes, bet nevar būt šaubu par to, ka sporta vajadzībām projektētās skatītāju telpas par daudz bieži būs neaizņemtas un nespēs atmaksāt viņās ieguldītos līdzekļus. Sporta telpām prasītie samēri norāda, ka tās domātas sacīkšu vajadzībām, bet mūsu studentu starpā ir samērā maz tādu, kas tik tālu spēj ziedot savus spēkus sportam, lai varētu piedalīties nopietnās sacīkstēs, jo lielam vairumam viņu tiešās studijas un uztura sagādāšana liedz intensīvi nodoties sportam. Bet nedaudzie pārliecinātie savu fizisko spēku izkopēji nekad nevarēs garantēt sportam izprojektētā 50.000 kb. m. lielā apbūves tilpuma tik intensīvu izmantošanu, kādu prasa šās ēkas daļas izmaksa. Tādēļ studentu nama fiziskās audzināšanas telpas no vienas puses un studentu virtuves, kafejnīcas un restorāna telpas no otras puses jāorganizē tik elastīgā kompleksā, kuŗš izrīkojumu gadījumos tiktu visā pilnībā izmantots tiešām svētku vajadzībām, un arī svētku starplaiķos pēc iespējas visām šām telpām jābūt izmantotām ikdienas vajadzībām. Mums nav vajadzības pēc milzu zāles, kuŗai tikai reizi nedēļā būs izdevība parādīt savas spējas uzņemot lielas apmeklētāju masas, bet mums vajag rast iespēju svētku gadījumiem no ikdienas vajadzībām izlietojamām telpām saorganizēt pietiekoši plašu un reprezentablu telpu kompleksu, kuŗā katra telpa, būdama nepartraukti izmantojama, iespējami kuplāki atmaksā viņā ieguldīto kapitālu.

Sporta zāles spēļu laukums ir vajadzīgs kā svētku gadījumos tā arī ikdienas vingrojumiem, bet skatītāju telpa vismaz pusi no laika stāvēs

STUDENTU VIRTUVE

Vērmaņa dārzā I. nodaļa bez apkalpošanas no plkst. 12—17 un 19—22
II. nodaļa ar apkalpošanu no plkst. 12—22

Studentu virtuves nodaļa Universitātes vecā ēkā atvērta no plkst. 10—20
FIVE O'CLOCK TEA Vērmaņa dārza paviljonā katru svētdienu no plkst. 17—24

Ieeja brīva, un tikai studējošiem un viņu ievestiem viesiem

Kultūras tilti.

Savas studijas pēdējā lekcijā Z. M. piegrīzās kinietim Heng-Cengam, kas maigās krāsās, graciozās līnijās cel tiltu no Āzijas uz Eiropu.

Vai tiešām no Āzijas eiropietim būtu sagaidāms kas pozitīvs?! Viskonservatīvākā zeme taču vienmēr bijusi Ķīna, kas tomēr pēc būtības ir pārveidību zeme. Kā ir iespējams izgudrot kompasu, pulveri, grāmatu drukāšanu un tomēr nesaprast, ka ar to var pārveidot pasaules seju! Ķīnieša pārliecība: katra maņa ļauna, un katrs eiropietis velns. Ķīnietis un eiropietis viens uz otru skatās kā uz dzīvnieku, ar ko tomēr jāsadzīvo. Viņi sastopas tikai karā, diplomātijā un tirgotavā. Te valda krāpšana un iznīcināšana.

Lielākais ķīniešu dārgums ir ne viņu porcelāns, bet ķīniešu dvēseles dzīve. Ar apbrīnojamu atklātību Heng-Cengs atsedz savās grāmatās: «Mana māte» un «Mana māte un es» ķīniešu ģimenes dzīvi. Abas grāmatas rakstītas ļoti vienkāršā franču valodā, tomēr, dziļāk palasoties, tās aizrauj. Šajos, mazliet naivos teikumos, ir neatvairāms spēks. Neaizmirstams ir Heng - Cenga mātes tēls. Viņa ir Ķīnas dvēseles, vecā māte — sastingušo tradīciju izteicēja. Ķīnā sievietes lielākais tikums ir klusu ciešēt un ciest. Viņa pati saka: «Es esmu tās lielās ģimenes loceklis, kam vārds «ciešanas». Jau piedzimis viņa nemilēta (gaida zēnu, kā visās ķīniešu ģimenēs), vēlāk satiekas ar nāves jautājumu (nomirst audzina māte) un beidzot pašai liek ciest (viņas kājas sakropļo). Dzīve liekas kā daudzkārtēja nāve, jo sieviete slimību

un nāvi pārdzīvo organiskāk kā vīrietis. «Man nav mātes, ciešanas ir mana māte; man nav vīra, ciešanas ir mans vīrs; man nav zināšanu, ciešanas ir manas zināšanas; man nav dvēseles, ciešanas ir mana dvēsele.» — Tā 12 reizes, papriekš vienskaitli, vēlāk daudzskaitli — «mums nav.» Piliens pēc piliena krit lasītāja dvēselē un beidzot taču atstāj pēdas.

Dažas nodaļas R. Rudzītis tulkojis latviski, tās ievietotas grāmatā par māti. Heng - Cengs cēlies vecā ķīniešu ģimenē, kur atrodams pat Laodzi vārds. Vēlāk viņš Parīzē studējis dabas zinības.

Heng - Cengs grib radīt lasītājā pārliecību, ka visi cilvēki ir brāļi, neviens nav svešinieks. Taisni ciešanas viņi saprotās. (Sal. Poruka: «Ir daudz uz pasaules siržu un visas milē un cieš»). Visām Heng-Cenga grāmatām viens virsraksts: «Vienībai pretim!» — Oriēta un okcidenta vienībai pretim. Tikai tas, kas saknēm dziļi turās savā zemē, zariem spēš apturēt visu pasauli. Heng - Cengs saka: «Sabērsim kopā visas pasaules zelta graudus, lai pazūd pelavas!» Dīzgarī savā starpā ir brāļi. Sienas ceļ tikai punduriši. Dažādi ceļi tos ved, bet mērķis viens — gaisma. Cilvēce ir tā pati orientā vai okcidentā. Heng - Cengs līdzinās Rainim, arī Silleram. «Der Mensch will, die Dinge sollen» — Sillers; «Gars grib sava paša dzīvi» — Rainis.

Romēns Rolāns ir Eiropas kultūras tilts, Vivekananda — Indijas, Heng - Cengs — Ķīnas.

Vai arī Latvijā var runāt par kultūras tiltiem? — Jauns virziens literatūrā mums sākās ap 20. gadu, kad parādījās R. Rudzīša, J. Vesela un Ērmaņa vārdi. Ar to sākās pēckara literatūra. Līdz ar patstāvīgo Latviju atvērs mums plaši apvārkšņi. Sudrabbalns tāpat kā Pols Valeri sauc projām no šaurās noslēgtības. Viņš un Ērmanis meklē tuvumu ar visiem pasaulē dzīvojamajiem. Tagad mūsu dzīnieki sadalījušies 2 virzienos: kultūras tiltu meklētājos un nemeklētājos, kas itkā cenšas norobežot tiri latvisko no Vakareiropas ar tautisko prievīti. Pirmos pēc Vesēļa parauga varētu saukt par rietumniekiem, otru — letofiliem (kā kādreiz krievu kustību). Letofīlu priekšgalā stāv savdabīgais E. Brastiņš, kam raksturīga t. dziesma:

Tā dziesmiņa man patika,
Ko dziedāja bāleļiņi.
Ko dziedāja sveši laudis,
To samīnu kāļļiņam.

J. Grīna vadītā «Daugava» cenšas iepazīstināt lasītāju ar ciltautu literatūru, kaut gan pats viņš domā, ka vismaz no Āzijas nekas labs mums nav gaidāms.

Mūsu jaunatne pārāk maz pazīst ciltautu literatūru. Kaut kas nu ir jādara: vai nu ģimnazijās valodas vairāk jāmača, vai arī klasiķi jātulko latviski. Ļoti labs ir Adamoviča Šekspira tulkojums.

Rodas jautājums, vai vispār tik mazām valstīm kā mūsējai ir iespējams sev iekārot vietu lielvalstu vidū? — Mazās valstis var būt nozīmīgas tikai ar savu mākslu. Taisni no mazām tautām grūdieņiem nāk ierosinājumi mākslā. (Ibsens, Vangogs). Mūsu Raiņa Nobela prēmijas kandidātūra tika uzstādīta pārāk nevienprātīgi.

Ir pagājis pēckara lietišķīgums. Mūsu dienās atkal prasa pēc dīzgarim, raksta viņu biogrāfijas. Jaunais iekšīgums nav sentimentālisms, nav arī romantisms. To raksturo hēroisms kopā ar skarbi intīmo. (Kristjansens). Mūsu dienās pie iekšīguma nonākam tikai izejot cauri nepielūdzamai istenībai. Tagad prasa citu par savu iekšējo, patstāvīgo būtību. Te cilvēks var uzvarēt, var arī iegrīmt dzīvnieciskā esamībā. Mūsu patība noteic mūsu darbību, mūsu darbība — apkārtni.

Ateraties paši sevi!

**50 santīmu desmits,
un vērts to ir!**

tukša. Šī skatītāju telpa svētku starplaikos jālaiž apgrozībā citām vajadzībām, mūsu laiks nepieļauj, ka šādā lietderības celtnē, kāda ir studentu nams, plašas telpas stāv nedēļām ilgi tukšas.

Izlietojot lielās zāles publikas telpas iekdienā citām vajadzībām, radīsies iespēja samazināt gruntsgabala apbūves ciešumu, kas būtu vēlams no higiēniskā viedokļa un vēl, kā rādās, arī no finansiāla, ja izrādīsies, ka divi miljonus latu šās ēkas celšanai studentu padome nevarēs sagādāt. Bet ja līdzekļu trūkums nepieņemtu un arī no veselīgu apbūves apstākļu sargāšanas viedokļa nebūtu vajadzības mazināt intensīvo gruntsgabala apbūvi, tad uz telpu rēķina, kas rastos izmantojot arī citām vajadzībām svētku starplaikos citādi veicami izmirušo skatītāju telpu, vajadzētu paplašināt kultūri sabiedrisko telpu grupu, kas tagadējā programmā atstāta pēdējā vietā.

Jā, izejot no būves finansēšanas un rentēšanas aprēķiniem, izrādīsies par vajadzīgu līdz šim projektēto nama apmēru samazināšana, tad šī samazināšana nedrīkst kurt telpas, kurās domātas studentu garīgai kultūrai, bet gan vispirmā kārtā restorānu, kas Andrejostas rajonā sevi neattaisnos un pēc kuŗa studentu namā, blakus mensai un kafējnicai, nav nekādas vajadzības.

Latvijas studentu dzīves iekārta noteikti prasa, lai tās prasības, kurās noteic līdzšinējā studentu nama būvprogramma, proti, ka attiecība starp fiziskās kultūras telpām un telpām kultūri sabiedriskām vajadzībām ir 8:1, tiku reducētas par labu pēdējām, lai namā savu vietu varētu atrast ne tikai tie, kas nāk savus fiziskos spēkus atsvaidzināt, bet arī visi tie, kas vēlas mierīgu garīgu atpūtu.

Vai esam ceļā uz valsts saimniecību?

Vēl pirms nedaudz gadiem runāt par valsts iejaukšanos saimnieciskā dzīvē, par zināmu privātsaimniecības kontroli — nozīmēja atestēt sevi kā sociālisma mācību sludinātāju, vai arī labākā gadījumā, kā atbildi saņemt plecu paratustišanu. Brīvā saimniecība, brīvā sacensība! Tie bija neaizskarami ideāli.

Ir pagājis neilgs laiks un šie ideāli paši sevi ir iznīcinājuši. Ražošanā un patēriņā nav bijis nekāda samēra. Saimniecisko svārstību zemākais kritiens — krīze — satriekusi drupās visus vecos elkus. Visur dzirdam par valsts iespaida pieaugšanu saimniec. dzīvē. Valsts ne reti pārņem savā pārziņā veselās saimniecību nozares. Šādas parādības novērojam visur — kā Latvijā tā arī ārpus tās robežām. Mūsu ievērojamā tautsaimnieka, valsts saimniecības aizstāvja, netaika prof. K. Baloža idejas tagad sāk ieteikt pat viņa lielākie pretinieki. Arvien vairāk pieaug tā tautsaimniecības virziena piekritēji, kas plānveidīgu, valsts vadītu saimniecību, atzīst kā vienīgu izeju no tagad. grūtā stāvokļa.

Sakarā ar minēto, spriežot pēc pēd. laika saimniec. parādībām, tad arī ir izplatīts uzskats, ka patlaban esam ceļā uz šo saimniecības sistēmu.

Tomēr, pie šāda apgalvojuma jāpieiet ar vislielāko uzmanību. Pašreizējo momentu, kā jau teicu, raksturo tas, ka valsts cenšas kontrolēt privāto saimniecību, vai arī to pilnīgi pārņemt savās rokās. Kādēļ īsti tas var?

Te bieži var saņemt kļūdainas atbildes. Patiesībā lietas apstākļi ir tādi, ka valsts pa lielākai daļai tikai tur iejaucas, kur privātsaimniec. sistēma patlaban neattaisno savu eksistenci. Pirmā kārtā tās ir nozares, kur pārprodukcijas un zemo cenu dēļ — nav sagaidāma nekāda peļņa — šis privātsaimniecību tik ļoti raksturojošais faktors. Otrkārt —

sakarā ar saimn. sarežģījumiem, liela iedzīvotāju skaita stāvoklis ir ļoti pasliktinājies. Valsts ar savu iedarbību cenšas šo pilsoņu stāvokli zināmā mērā, aizsargāt un nodrošināt. Un treškārt, arī valsts kasē rodas arvien lielāki robī, Te lūko līdzēt ar vienu, otra monopola ieviešanu. Monopoli, zināms, var būt arī tikai vienas, vai otras iedzīvotāju šķiras atbalstam.

Bet visi šie fakti tomēr nedod nekādu tiesību runāt par kādas plānveidīgas saimniecības sākumu. Tautsaimniecībā sen zināma lieta, ka saimn. nozarēs, kas skar ļoti plašas aprindas un kur maz peļņas — labāk var saimniekot publiska vara, nekā privātā. Monopoli nav nekāds jauns — arī agrāk tie ir bijuši, tāpat arī pazīstamajās pag. g. simtēna rūpniecības un agrārkrīzēs ir iejaukusies valsts vara. Viss tas tomēr nav radījis nekādu valsts saimniecību, bet ir bijušas tikai lielākā vai mazākā mērā pārejošas parādības. Saimnieciski labvēlīgos apstākļos viņas ir izzudušas. Un nav nekāda iemesla neticēt, ka šoreiz būtu sagaidāms kas cits. Tagadējā krīze, zināms, ir ļoti dziļa un skar plašus iedzīvotāju slāņus. Milzīgās bezdarbnieku armijas runā par to skaidri valodu. Un tomēr, agrāk vai vēlāk, cilvēki piemērosies apstākļiem, un sastrēgums likvidēsies. Ja arī tad vēl valsts būs spējīga turpināt savu iespaida pavairošanu — tikai tad varēsīm runāt par radikālām un ilgstošām pārmaiņām saimniec. laukā.

Vienmēr jāskaitās ar to, ka parasti cilvēks kādu iejaukšanos savā darbībā atzīst tikai tiktāl, cik tā ir viņa interesēs. Tāpat jāskaitās ar cilvēkā mītošo «privāto instinktu» un egoismu, kaut arī tas ir cēlonis nevien saimnieciskai labklājībai un uzplaukumam, bet arī sabrukumam un postam.

Stud. oec. J. Grebze.

**Labākās dāvanas un izdevīgākā
iepirkšanās Ziemas svētkiem.**

A. KOTELLO

cepuru rūpniecībā

Rīgā, Avotu i-lā 23-a Tālr. 29191

Dāmu cepures, vislielākā izvēlē. Kungu cepures, aizītas kvalitātes paša ražojumi. Kungu žokej- sporta un cietās cepures. Modistu piederumi Nozīmes

Jaunumi un modeļi dāmu cepurēm un garnitūrām

Valrumā Mezumā

Krāšņākie ziedi un puķes

izdevīgākā iepirkšanās vieta

**Ziemassvētkos
puķu zalonā**

Tālr. 28057 **IRIS** Tālr. 28657

RĪGĀ, Elizabetes ielā 51.

Kapu vaiņagi.

Universitātes aulās būve ielgst.

Jau 1929. gada rudenī uzsāka Universitātes vecās ēkas pagalmā celt jaunu korpusu — tējnicas, garderobeš un aulās vajadzībām.

Šajā gadā būves darbi turpināti netika un nav arī nekāds dzirdams par turpināšanu. Universitātes saimē arvienu vēl jāiztiek bez piemērotām reprezentācijas telpām dažādos svinību gadījumos.

Cik nepieciešamas ir bijušas studentu tējnicas un garderobeš telpas, kuŗas izbūvētas jaunās aulās ēkas pagrabā un pirmos stāvos, to redzam tikai tagad, kad esām jaunās telpās jau ērti ierīkojušies. Nemaz nevar iedomāties, kā gan ir bijis iespējams līdz šim iztikt ar šaurām ieejas priekštelpām, kur virsdrēbes reizēm tika krautas vienkārši kaudzē; arī atpūtai, lekciju starpbrīžos, vienīgā vieta bija — šaurie koridori.

Tāda pat neatliekama vajadzība ir pēc jaunās aulās. Nav telpas, kuŗas, svinību gadījumos, varētu uzņemt kaut daļu no Universitātes saimes, bet mūsu karstākā vēlēšanās ir, lai šī saime paliktu arvienu ciešāka.

Neizprotami, ka šīs svarīgās un vajadzīgās būves nobeigšana tik piepēži apstājusies, vai nu līdzekļu trūkuma dēļ, vai arī kādu citu iemeslu dēļ.

Būves vadītājs gan mēģinājis līdzšinējo darbu izmaksu samazināt, skopāk norēķinoties ar būvdarbu uzņēmēju, bet tas cēlis tik noteiktus iebildumus, kā lieta draudējusi pāriet tiesu instancēs, kadēļ saimniecības padome iecēlusi speciālu komisiju šās lietas izmeklēšanai.

Kā redzams, Universitātes vadībai tiešām, gluži neparedzētu apstākļu un atsevišķu personu vainas dēļ ir radušās, šajā lietā, ievērojamas grūtības, bet cerams, ka tās tiks drīzumā pārvarētas, izdosies sagādāt vajadzīgos līdzekļus un pabeigt Universitātei tik nepieciešamo būvi.

K. Kuze.

**Vislabākās
Ziemassvētku dāvanas**

A. Raffeldera A/S. Rīgā,
Kaļķu ielā 11. Tālr. 25216.

Spec. ceļošanas, sporta un formas piederumu rūpniecība.

Lielā izvēlē visjaun. dāmu rokas tēmiņas, paukošanas tēmiņas, portfelus un sīksnas, rīta kurpes, ādas un kamieļu spalvas, kājbumbas un kājb. zābakus. Kabatas portfelus, naudas makus priekš papīra un metālnaudas. Ceļa somas no ādas un īsta vulkanfibra.

Gaļas un desu lieltirgotava

J. Vikmanis

Rīgā,
Blaumaņa ielā № 42/44. **Tālr. 28730.**

A. Dreimanis
ZIEMASSVĒTKOS.

Nav vairs senās sappu jūsmas,
Ziemassvētku gaidu, ilgu —
Sirdi sīko darbu plūsmas
Spiež kā sniegs smags traušu smilgu.
Kaut es tikai mirkli spētu
Ticēt brīnumiem kā senāk —
Mirkli glabātu šo svētu...
Velti! Tas, kas zudis, nenāk...
Tomēr — atkal svētku zvani
Lūpās iedēdz liegu smaidu...
Nemiers klusu apņēm mani —
Senos sappus gaidu... gaidu...

Pēteris Aigars.

ZIEMAS SVĒTKU LEGENDA.

Ielas un bulvāri mirdzumā liegā
Lai stāstos tīnoties pirmajā sniegā.
Baznīcu torni salddūcošiem zvaniem
Leģendu pauda par Kristu un ganiem.
Līkās — patiešām šai stundā uz zemes
Near vairs grēzīgais rūpēstu lemess,
Līkās — viss tenāids nu aizmirsts un piedots,
Rūgtums viss glāstošai mājībai ziedots.
Vienīgi matrozis skrandains kāds ostā,
Netīrs un nogrimis dzeršanas postā,
Plekēries salstot pie tvaikoga margām,
Pārdomām kavās kā negaiss tik ba
Vai nu bij degvīns, vai atmiņu mēness
Sirdi tam iemetīs gruzdošas plēnes,
Bet viņš kā drebēdams sāpēs, kā raudot
Pacēla rokas pret pilsētu draudot.

— Rimstiet jūs zvani, kas torņos tur skandiet,
Rimstiet, kam pagātnes ūdenus vandiet...
Nav man ne draugu, ne sēvītes glāstu,
Kam lai šīs skumjas un rūgtumu stāstu?
Visi jau līstīgu smaidu uz lūpām
Aizsteidzas garām šim plencim un žūpam.
Aizsteidzas garām un aizmirst, ka tiešām
Visi mēs vienoti saītem šo ciešām.
Dzirdiet, jūs ļaudis, kas ticiet vēl Dievam,
Jūs, kam ir mila no bērniem un sievietēm,
Rādiēt man vienreiz to ilgoto brīdi —
Sprakstošo pavārdu, sveicu spīdi!
Rādiēt to zēnam, kas jūrnieku gaitā
Nodots, kad gadu bij vienpadsmit skaitā,
Māti kas neatmin, nepazīst tēvu,
Aukās kas mūžam nav bijis par glēvu.
Sniedziet tam roku, kā toreiz viņš sniedza
Slīcējiem pretī, kad sīrēnas spiedza.
Okeānklajumā, novembra vējā,
Nāvesvilns pāri kad tvaikonim skrēja...

Tad kāds no apakšas dzerumā klūpot
Uznāca augšā te kritot, te klūpot,
Uzklēdza rūpij tam: — Svētki ir priekam,
Taisies, kā atpakaļ kājtē tiekam.
Meitas tur gaida un degvīns ir glāzēs,
Ko tu kā pustraks pa puteni brāzies...

Aizgāja viņi, klājs aplūsa spēji.
Mastos tik šalkoja vakaru vēji,
Smagi, kā gandojot sāpēs, kā stenot,
Pāri uz pilsētu puteni dzenot,
Baznīcu torni kur dziedošiem zvaniem
Leģendu pauda par Kristu un ganiem.

Māksla.

Rīgas mākslas pasaule, kaut gan skaitās pie izcilēm mūzikas centriem, ir lielo mākslinieku ziņā, kuri šo viesojas, ir publiskas ziņā, kuŗa ir visai izlutināta un no mākslinieka prasa lielu spēju koncentrāciju, tomēr pēdējos gados nebija redzējusi pašas izcilākās personības.

Tagad tas gan ir atkal piepildījies, un pie pulks stājies šoreiz tāds diriģents, kā Kouts, kuŗš ir slavens visā pasaulē. Kouts kā diriģents un mākslinieks ir tāda personība, kuŗa prot iedvesmot kā izpildītājus tā arī klausītājus. Prasīdams no orķestra un solīstiem labu disciplīnu un piededams katram darbam un raksturam ar īpatnēju, augsti māksliniecisku interesi, viegli sašniedza ir no mūsu solīstiem ir no orķestra lielāko izjūtu un rakstūra traktējumu.

Viņa pašstudijā «Aida» ir skola un paraugs Verdi operu uztverumam un paliek atmiņā ne vairs epizodes, bet viss darbības un dziedājuma virknējums.

Tā arī simfoniskais koncerts sniedza augstāko mākslas baudu un paliks neaizmirstams «Skrabina» «Ekstāzās» poēmas» skaņu vizijā.

Ir skaisti, ka iespējams tomēr abus mūsu labākos orķestrus apvienot, kā radiofona, tā operas — un rezultāts ir — reti disciplinēta vienība. Šie retie un brīnīskie sarīkojumi arī rādīja, ka mūsu mākslas mīļotāji ir vēl dzīvi, bet mākslu tik

atbalstis tad, ja viņiem sniegs tikai pilnvērtīgu mūziku, to lai mūsu mākslas vadītāji ievēro, tad neiestāties mākslā krīze, jo skaidrs, labie piemēri publiku aizrauj un mākslas līmeni cel uz augšu.

Ed. Grinvalds.

Latvju - igauņu etnogrāfiskā izstāde Rīgā.

Latvju - Igaunju tuvināšanās biedrības valde apsprieda jautājumu par latvju-igauņu etnogrāfiski - vēsturiskās izstādes sarīkošanu Rīgā, Igaunijas gada svētkos 24. februārī. Par izstādes sarīkošanu jau panākta principiāla vienošanās un vienas sarīkošanu uzdeva biedrības kultūriālās sekcijas locekļiem: prof. A. Tentelim, prof. Fr. Balodim un Nonācim.

Šādas izstādes sarīkošana ļoti svarīgs solis abu tautu tuvināšanās darbā, un katrā latvieša pienākums iepazīties ar tiem nedzīvēm lieciniekiem, kas rimā visgaišāko valodu par mūsu sabiedroto igauņu vēsturi.

Vācijas jaunā akadēmiskā saime atkal «Vossische Zeitung» slejās uzbrukusi augstskolās pastāvošajai kārtībai, ka iesniegtam disertācijām jābūt iespiestām. Viņi aizrāda, ka iespēšanas izdevumi ievērojama mērā sadārdzinot promociju, nesot arī izslēgt, ka šai kārtībai pastāvot samazināsies promociju skaits, jo saimnieciskā krīze smagi skārusi arī studējošos.

Vācijas darba nometnes.

Ja pārskatām vācu akadēmisko laikrakstu šlejas, tad acis durās šādi virsraksti: Akadēmiskais darba gads, Students un darbs, Darba nometņu jēga un izveidošana, Students un strādnieks, Darba gada nozīme u. t. t. Darba nometnes patlaban ir visas vācu studentu dzīves centrālais nērvs. Viņu popularizēšanā vienprātīgi piedalās visi studentu laikraksti un periodiskie izdevumi. Kas tad ir šis darba nometnes, un kāda ir viņu nozīme? Šis jautājums ir ļoti plašs, kā jau dzīves pamatjautājums. Tāpēc lasītājus sākumā iepazīstināšu tikai ar vienu viņa apakšnodalījumu, ar vidusskolu abiturientu darba gadu. Dr. Šairers, studentu darba vadītājs, savā grāmatā «Nodarbošanās krīze» izsakās, ka studentu darba gads ir vienīgā izeja pašreizējos krīzes apstākļos, jo darba gada trešajā posmā studentus sadala pa dažādiem industrijas uzņēmumiem, kur viņi speciālistu vadībā strādā plecu pie pleca ar vienkāršiem strādniekiem un izmācās kādu praktisku amatu, kas viņiem krīzes laikos un vajadzības gadījumos noder kā atbalsts. Studentu darba gads ir kalpošana tautai. Tāpēc students nedrīkst norobežoties no strādājošiem vecuma biedriem, lai pēdējie piederētu kādai šķirai pie derēdami. Darba gada mērķis ir dot iespēju studentiem norūdities miesīgi un garīgi praktiskā un atbildīgā darbā un cieši ieaugt savā tautā. Tāpēc, piemēram, ražas novākšanas laikā darba studentus nometina zemnieku mājās, kur apstākļi neatļauj algot palīga darbiniekus. Še studenti labprātīgi palīdz savas tautas locekļiem eksistences cīņā. Vadība un atbildība darba gada noorganizēšanā pieder augstskolām. Tās izrauga darba nometnes vietu, kur rektori

ra vai viņa vietnieka vadībā studenti, mācības spēki un akadēmiskās dzīves draugi apvienojas kopējā darbā.

Apmēram tas pats sakāms arī par vidusskolu absolventu darba gadu. Laikrakstā «Karlsruher Akademische Mitteilungen» ievietoti šim darba gadam šādi noteikumi, kurus izstrādājuši vācu studenti.

1. Nākošais darba gads sāksies 1933. g. 1. aprīlī un ilgs 12 mēnešus. Darba gadā jāpiedalās visiem tiem vidusskolu abiturientiem, kas nākamā semestrī grib immatrikulēties kādā Vācijas augstskolā.

2. Ja abiturients uzņemts darba gada dalībnieku sarakstā, tad tas nenozīmē, ka viņš līdz ar to uzņemts augstskolas aktīvo locekļu skaitā. Darba gada dalībnieki vēl nav studenti. Taisni otrādi — ir jāmeģina atturēt nederīgos no iestāšanās augstskolā ar paškritikas palīdzību.

3. Darba gaitai nometnēs jābūt plānveidīgai un darba rezultātiem derīgiem.

4. Darba nometnēs jābūt noslēgtām. Tajās var nometināt darba gada dalībniekus un jaunus bezdarbniekus. Šo nometņu izveidošanas darbā piedalās arī studenti. Nometnes ierīkojamas apdraudētās valsts vietās, piem., vācu zemes austrumu daļās aizsardzībai un restaurācijai, koloniju radīšanai u. t. t. Nometņu veidam jābūt tādām pašām kā studentu nometņu veidam.

5. Darba gads iedalāms 4 posmos. Pirmais posms ilgst 4 mēnešus. Šai laikā dalībniekam pastāvīgi jābūt nometnē, kur līdztekus kārtējiem nometnes darbiem jābūt arī audzināšanai garīgā ziņā. Dalībnieki jāiepazīstina ar atsevišķu amatu iespējām un pašreizējiem apstākļiem, tā-

pat ar visas Vācijas saimniecisko un politisko stāvokli. Priekšlasījumus par šiem jautājumiem notur doctenti, asistenti un studenti.

Otrs posms ilgst 5 mēnešus. Te vēriba jāpiegriež dalībnieku praktisko spēju attīstībai, ievērojot katra atsevišķa individa iedzīmtās tieksmes un dāvanas. Te dalībniekiem jāpiesavinās vienkāršākie pamatelementi turpmākam amata darbam.

Trešais posms ilgst divus mēnešus. Galvenā vēriba piegriežama sportam un ieroču sportam. Ceturtais posms aptver 1 mēnesi. Šai laikā dalībnieki grupās apceļo Vāciju, lai sīki iepazītos ar savu dzimteni. Šais ceļojumos jāpēc jāietver lielākie lauksaimniecības un rūpniecības apgabali, lai dalībnieki redzētu, kādā virzienā jāiet Vācijas atjaunošanas darbam.

6. Darba gadam beidzoties, katrs dalībnieks saņem apliecinību, ka ir tajā piedalījies. Bez šīs apliecinības nevar iestāties augstskolā. Ja dalībnieks nevēlas iestāties augstskolā, tad jācenšas viņam pagādāt piemērotu nodarbošanos.

7. Darba nometnes ierīkojamas arī abiturientiem. Uz ik 2 vīriešu nometnēm jābūt vienai sievietei, kas rūpējas par pirmo iekārtošanu, apgādāšanu ar apģērbu u. t. t.

8. Darba gada centrālā doma ir kalpošana tautai. Katram dalībniekam jābūt pārliecinātam, ka piedalīdamies darba gadā, viņš uzņemas zināmu pienākumu pret tēviju.

Piezīme. Šo plānu var nākotnē grozīt.

Šis īsais izvilkums rāda, ka vācu jaunatne visiem spēkiem meklē izeju no pašreizējiem saspīlētiem apstākļiem. Vai tas nav tikai velts meģinājums un pie tam drusku pārspīlēts, to rādīs laiks. V. K.

Eriks Raisters.

Sirds un prieks.

Es sirdij drebēt lieku
Un jaunus asnus dzīt
Par katru mazu prieku,
Kas manās domās krīt.
Lai labs Tev dienās būtu
Un mīļš, kad naktis līkst
Ap zemes sapni grūtu
Uz mūžu, viens kas tvīkst.

E. D. Dardedzis.

SAULE UN ENAS.

Iet saule pāri pakalniem
Un gaismu liesmu kaušņiem,
Uz zaliem laista zelmējiem;
Spīd mežā zelta lodziņiem
Un, agri vēlās,
No rītiem līdz pat vakariem
Dzen enas.

Bet enas lapās ietinās,
Kā čūskas plāvā izlokās,
Kā ķēni krūmos sargājās,
Kad saules stariņš tuvojās,
Un mūžam mēmas,
Iet saulei līdz un rēģojās
Tās bēdas.

atklāj pirmo latviešu baznīcas skolu. No sākuma šī skolā latviešu valodā bija atļauts mācīt vienīgi ticības mācību. Tā pašā gada rudenī Rēzeknē, Labdarības biedrība rīko pirmo koncertu, kurā bez citiem priekšnesumiem pirmo reizi skandināvu latviešu tautas dziesmas, novēlot vakara atklājumu jaunatvērtai baznīcas skolai. Pēterpili nodibinās latviešu Savstarpējā palīdzības biedrība, kuras mērķis pašpalīdzības ceļā veicināt izglītību. 1908. gadā šī sabiedriskā rosināta vēl pastiprinās: atklāj vairākas skolas, sarīko teātra izrādes un izdod grāmatas. Sevišķi zemkopībā, dārzkopībā, plavkopībā, bīskopībā. Rēzekne paliek par Latgales kulturāli-sabiedriskās dzīves centru. Ap šo laiku sevišķi rosīgi veic arī dažādu biedrību un organizāciju dibināšanas un izveidošanas darbu. Pēterpili nodibinās izglītības un grāmatu apgādāšanas biedrība «Gaisma», kas vairākus brošūras sāk izdot Latvijas vēsturi un citas grāmatas. Latgales pilsētās lielā skaitā dibinās kultūras biedrības, krājoizdevu kases, (kur skaitis, piem., viena gada laikā, no 1908.—1909. g. pieaug par 25), un dažādi kooperatīvi, bet uz lankiem lauksaimniecības biedrības. Laikā no 1905.—1914. g., nodibinās vairākas 70 dažādi kooperatīvi un papatērētāju biedrības. 1907. gadā Rēzeknē nodibināja tirdzniecības skolu, kurā izglītības daudzi tagadējie Latgales sabiedriskie darbinieki, bet 1909. gadā Greiškānos (pie Rēzeknes) atklāj zemkopības skolu. 1910. gadā Rēzeknē, un vēlākos gados Ludzā, Kraslavā, un citur, sarīko pirmās zemkopības izstādes. Pēterpili pie nodibinātām organizācijām arī attīstās plašs kultūras darbs. Šos darbus nenogurstoši un ar aizrautību veic brāļi Skrinčas un citi tā laika inteliģentie spēki. Tāpat izdod vairākas mācības un lasāmgrāmatas skolām un pašmācībai. No 1907.—1909. g. brāļu Skrinču vadībā sarīkoti arī pirmie skolotāju kursi, no kuriem nāca nopietni tautas darbinieki. Atzīmējams, ka šos kursus beigušos nepielaida skolas darbā, iekams tie nebūtu pārgājuši pareizticībā. Nedaudz gadus vēlāk apstākļi mainījās un jaunie skolotāji varēja uzskatīt tautas apgaismošanas darbu.

Tā kulturālai un sabiedriskajai dzīvei strauji attīstoties arvien kļuva lielāka nepieciešamība pēc drukāta vārda, kura ar «Auseklis» apstāšanās vairs nebija. 1908. gadā vasarā brāļu Skrinču izdevumā un vadībā Pēterpili sāka iznākt jauns laikraksts «Dryvas». Šī avīze, kuras līdzstrādnieku skaitā bija vai visi tā laika inteliģentie spēki, kā: Fr. Trasuns, N. Rancāns, J. Pabērzs, Fr. Kempis, J. Kindzulis, Vl. Rubulis, V. Selle, kā arī daudzi citi, iznāca līdz 1918. gadam. Šī avīze aizskāra un apskatīja kā visu sabiedriski-kulturālās dzīves tā laika lauksaimnieciskos jautājumus. No sākuma šī avīze iznāca tikai vienu reizi, vēlāk 3, bet pēdīgi pat 4 reizes mēnesī. Tā pašā gada rudenī Fr. Kempa redakcijā un izdevumā atklātībā parādās arī pirmais latgaliešu žurnāls «Austra». Šis žurnāls, kas bija domāts kā avīzes «Gaisma» turpinājums, līdzekļu trūkuma dēļ jau pēc pirmā numura apstājās. Savas īsās pastāvešanas dēļ, tas arī nevarēja atstāt nekādu iespaidu uz tā laika kulturāl-sabiedrisko dzīvi. Vēlākos laikos no žurnāliem vēl iznāca «Gunkurs», «Jaunā Letgola» u. c. 1910. gadā literatūras izloksnē iznāk Fr. Kempa kultūrvēsturiskais apcerējums «Latgalieši», nolūkā iepazīstināt pārējās Latvijas iedzīvotājus ar Latgales vēsturi, dzimtbūšanas likumiem, latgaliešu izloksni, kā arī saimnieciskās un sabiedriskās dzīves attīstības gaitu. Lielu popularitāti tautā gūst arī tā pašā autora garāks dziedājums «Latvija», kurš iet no mutes mutē un veicina nacionālo pašapziņu tautā. 1912. gadā radās laikraksts «Jaunās Ziņas», Kempa, Kropa, Rubuļa un citu, kas nepiekrīta «Dryvas» virzienam, vadībā. «Jaunās Ziņas», kā valodas, tā sabiedrības — politiskos, nacionālos un sabiedriskos jautājumus, bija kupls un tautai piemērots laikraksts. Beidzot 1914. gadā, ieraujot avīzes vadītājus kara vētrās, «Jaunās Ziņas» savas gaitas izbeidz.

Tad sākas kara gadi un kulturālais darbs tiek pārtraukts. 1915. g. latvju tauta uzsāk bēgļu gaitas. Šī laikā Pēterpili dzīvojošie tautas brāļi noorganizē «Latgaliešu palīdzības biedrību kara cietušiem». Tā attīsta rosīgu darbību gan materiālā palīdzības darbā, gan izglītības veicināšanā. Dibina internātu, uztur slimnīcas, pārtversmes un skolas, kā Pēterpili, tā Latgalē, skaitā ap 30. Tāpat noorganizē darbu apgādāšanas iestādes, izsniedz lielā vairumā pusdienas un gādā par trūkmā nonākušiem bēgļiem. Sarīko skolotāju sagatā-

J. Soms.
stud. silv.

Kulturālās un sabiedriskās dzīves attīstība Latgalē.

Visu Latgales kulturālās un sabiedriskās dzīves attīstības laikmetu var iedalīt četros posmos, kas viens no otra atšķiras ar lielāku vai mazāku šīs attīstības intensitāti.

Pirmās laikmets, no 1604.—1870. g., t. i., no pirmās iespiestas grāmatas, Tolgsdorfa katechisma, izdošanas līdz grāmatu iespiešanas noliegšanai. Šī, vairāk kā 250 gadus ilgā laika sprīdi, atklātībā parādījās ap 150 dažādas grāmatas un brošūras. Tās bija galvenā kārtā garīga satūra rakstu kopojumi, kalendāri, populārinātniska un likumdošanas satūra brošūras, dažādas vārdnīcas, ābeces un dziesmu krājumi. Grāmatas, pa lielākai daļai, izdotas un iespiestas Polockā, Viļņā u. c., bet vēlāk arī Rīgā. Plašās Krievijas valdnieki enerģiski rūpējās par latgaliešu pārtaušanu. Pēc polu dumpja apspiešanas, 1863. gadā, Viļņas ģenerālgubernators Muravjovs izdeva pavēli, ar kuru noliedza lietaviešiem iespiest, izplatīt un lasīt grāmatas un laikrakstus latīņu burtiem, attiecinot to pat uz lūgšanu grāmatām. Šo Muravjova cirkulāru 1870. gadā Vitebskas gubernators attiecināja arī uz Vitebskas gubernas latviešiem.

Otrā periodā — no 1870.—1904. gadam — pastāvēt aizliegumam, grāmatu iespiešana un izdošana gandrīz pavisam apstājās un šis laika sprīdis Latgales attīstības vēsturē atzīmējams kā vistumsākais. Šī, vairāk kā 30 gadus ilgā laikā, atklātībā parādījās tikai ap 20 grāmatas, ko iespieda ārzemēs un nelegāli ievēda Latvijā. No tām atzīmējamās Smeltera savāktās un izdotās pasakas, tautas dziesmas un parunas. Pārējās grāmatas un brošūras bija vairāk sabiedriskā un publicistiskā satūra. Pat no tā laika lielākā Latgales rakstnieka barona Gustava Manteifeļa tika jēmts paraksts, ka viņš vairs nerakstīs un neiespiedīs rakstus, latgaliešu izloksnē. Līdz ar to arī viņa 10 gadus izdotais kalendārs nevarēja vairs iznākt. Vienīgais iespiestais vārds tautai vēl bija «Pilnīgās lūgšanu grāmatas», ko Prūsija iespieda un žīdi, pelnas nolūkos, kontrabandas ceļā ievēda Latvijā.

Latgaliešiem, pa visu minēto nebrīvības laiku, trūka arī savas inteliģences. Garīdznieki, pa lielākai daļai, bija polu tautības, kam Latgales tautas kulturālā un sabiedriskā attīstība nemaz nerūpēja. Vienīgi mātes savus mazos dēlus un meitas brīvā laikā, mācīja lasīšanā. Un liela tautas daļa tādā kārtā, lai gan neprata rakstīt, lasīt mācēja; nelaime tikai, ka nebija ko lasīt. Spējīgākie censoni neapmierinājās ar tām zināšanām, ko guva no «Pilnīgās lūgšanu grāmatas», bet devās uz Pēterpili. Jau ar 1900. gadu Pēterpili atradās prāvs latgaliešu inteliģences pulciņš: baznīkungi, daži studenti un ģimnāzisti. 1902. gadā tie nodibināja pirmo organizāciju «Latviešu mūzikāliskā biedrība». Te visvairāk sajūta vajadzību arī pēc iespiestā vārda, un tas mazajai inteliģences saimei nebija pa spēkam. Nākošā, 1903. gadā, salasīja līdzekļus, saistīdija un izdeva pirmo laikraksta priekšte-

ci — hektografētu izdevumu ar nosaukumu «Zvaigzne». Neskaidri burti un jaunā ortogrāfijā rakstītie raksti toreizējiem vienkāršiem lasītājiem nebija lāgā saprotami. Arī sabiedriskās dzīves jautājumi viņus tad pavisam maz interesēja. Tāpēc šis savādās avīzes otrais numurs vairs neiznāca. Arvienu vairāk nobrieda pārliecība, ka tikai tūkstošos eksemplāros iespiests un izplatīts laikraksts var iegūt masas piekrišanu un veikt tautas apgaismošanas darbu.

Ar 7. maiju, 1904. gada likumu, par lietaviešu un latgaliešu iespiestā vārda brīvību, Latgales kultūras vēsturē atšķiras jauna lapa puse.

Trešais attīstības periods, ko var saukt par Latgales garīgās atmodas laikmetu, iestājas ar 1904. gadu. Jau šī pirms jaunā likuma publicēšanas Fr. Trasuna vadībā sāka iznākt Daugavas kalendārs, iespiests zinību komisijas pieņemti ortogrāfijā un gotu burtiem. Nākošā, 1905. gadā iznāk pirmais kalendārs latgaliešu izloksnē «Daugava», kas pastāv gandrīz 10 gadus. Tā pašā gada rudenī, Fr. Kempa redakcijā, sāk iznākt arī pirmais latgaliešu laikraksts «Gaisma». «Tānī laikā», kā stāsta, šis pirmās avīzes redaktors Kempis, Latgali, kaut arī mazā mērā, bija skāris pārsīnāja Latvijas politiskās un sabiedriskās kustības vilnis un tauta gaidīja jaunus notikumus. Tāpēc «Gaismas» numuri, sacēla lielu sajūsmu, jo avīzes gars atbilda arī tautas, kaut arī vēl neapzinīgiem, centieniem. Šī avīze, kaut pastāvēja tikai 6 mēnešus, ierosināja tautas masās jaunās domas un idejas, pacēla sajūsmu un iezvanīja tautas atmodas laikmeta sākumu. Politiskā un sabiedriskā dzīve straujiem soļiem gāja uz priekšu, radīdama starp garīgo un laicīgo inteliģenci zināmu diferenciāciju. Garīdzniecība, izdod laikrakstu «Auseklis». Pēc neilga laika no pastāvošiem trim laikrakstiem palika vienīgi Trasuna vadītais «Auseklis», kas sevišķi vēribu piegrieza politiski-sabiedriskiem jautājumiem un asi nostājās pret muizniecību un viņas privilēģijām. Bet arī šim laikrakstam nebija ilgs mūžs — 1907. g. rudenī tas savas gaitas izbeidza. Latgalē atkal palika bez sabiedriskās domas izteicēja — periodiska izdevuma. Šis apstākļi radīja pirmo tuvināšanos atsvēšināto tautas daļu — baltiešu un latgaliešu starpā. Trasuns, redzēdams, ka katrā iespēja piekļūt ar iespiesto vārdu tautai, ir zudusi un saprādams, ka iesāktais tautas izglītības un garīgās modināšanas darbs draud apstāties, meklēja citus ceļus. Bēdzot nāca uz domām, izlietot kādu citu latviešu laikrakstu, kas ievietotu ziņas un rakstus par Latgali šīs tautas daļas izloksnē. Bez tam ar to bija domāts veikt arī svētīgo tuvināšanās darbu abās tautas daļu starpā. Tādu vienošanos Trasuns arī panāca ar toreizējā lauksaimniecības izdevuma «Zemkopība» redakciju. Šī laikā «Zemkopība» slejās jo plaši iztīrā tautas brāļu tuvināšanās jautājumu. Pastrīpo pastāvošo plaisu starp lat-

galiešiem un pārējiem latviešiem, kas nonākot tik tālu, ka viens ar otru negribot ielaisties ne tikai sabiedriskā, bet arī saimnieciskā rakstura darīšanās. Pārējā prese tānī laikā par Latgali nav tikpat kā nemaz rakstījusi, tāpat nav izdotas grāmatas latīņu burtiem. Arī derīgu grāmatu nodaļas izdodamā Konverzācijas vārdnīcā nav neviena vārda par Latgali, tās pilsētām, pilskalniem, pagastiem, vietu nosaukumiem u. t. t. Tomēr novērojams, ka pārējās Latvijas darbinieki, šo rakstu pamudināti, sākuši piegriezt lielāku vēribu Latgalei un interesēties par to. Tā, kādā rakstā, pazīstamais sabiedriskais darbinieks, inž. Spr. Paegle raksta: «Cik bagātīgas ziņas laikrakstos parādās par Kurzemes un Vidzemes pat sīkākajiem notikumiem, tik nabagas tās ir par Inflantiju, kas taču sastāda vairāk kā ceturto latviešu tautas daļu. «Vairāk», viņš raksta, «mēs zinām par japāņiem, čungūziem un Mandžūriju, nekā par Inflantiju. Inflantijā nav laikrakstu, grāmatu, biedrību, nav koncertu, teātra izrāžu, nenotiek jautājumu vakari, kursi un izstādes, vispārī tauta nepulcējas uz kopdarbību un netiek krāti spēki kopīgiem centieniem. Dzīve te rit vienīgi pa pašu sētām un tānīs neieklūst nekas jauns, jo nav ne skolu, ne grāmatu, ne biedrības māju». Tāpēc viņš ieteic visā drīzumā pāriet uz grāmatu un laikrakstu iespiešanu latīņu burtiem, tādējādi turpinot abas tautas daļas un vienojot tās kopējā kultūras darbā. To pašu vairākos rakstos aizstāv un popularizē arī Fr. Trasuns, aizrādot, ka šādu lēmumu vairākas reizes pieņēmusi arī zinību komisija un jau 1898. gadā uzaicinājusi visas avīzes ieviest šīs rakstības reformu, bet bez panākumiem.

Attiecībā uz latgaliešu un baltiešu tuvināšanu Trasuns raksta šādus zinīgus vārdus: «Vēsture vilksī robežu tautas brāļu starpā un izšķīrīs mūs, bet mēs uz šīs robežas ceļam mūrī, lai vienl otruš neredzētu un nepazītu». Šī laikā ir arī daudz kas panākts: nodibinātas ciešākas saites, vairākos rakstos un korespondencēs apgaismota Latgales un pārējās Latvijas dzīve, kā arī meģināts pāriet uz rakstību latīņu burtiem. Bet jau pēc neilga laika šis darbs bija jāpārtrauc, jo krievu valdība bija darīta uzmanīga uz šo parādību. Tā 1908. gada pavasarī, Vitebskas gubernas tautskolu direkcijai slēdz visas privātās skolas Latgalē. Arī «Zemkopis» vairs nevar parādīties tik bagātīgi un tik lielā skaitā raksti par Latgali un viņas dzīvi. Beidzot 1908. gada jūnijā «Zemkopība» redakcija ziņo, ka Kurzemes gubernators aizlēdzis ievēlot rakstus latgaliešu izloksnē. Ziņas par Latgali kādu laiku, vēl iespēj, kāmer ar tās izbeidzas. Arī skolu un skolotāju izvēlē Latgalē pastāvēja citāda kārtība nekā Kurzemē un Vidzemē, kur pagasts pats ievēlēja skolotājus. Latgalē, skolu gan uzturēja pagasts, bet skolotājus izraudzījās tautskolu direkcija. Pēdīgi 1907. gada septembrī Rēzeknē

vošanas kursus. Šī bēgļu komiteja veica svarīgu uzdevumu arī tani ziņā, ka viņa ne tikai apvienoja svešumā izkaisītos bēgļus, bet tā uzturēja un veicināja nacionālo garu un domu par neatkarīgu Latviju. Komiteja ierosināja un noorganizēja arī Latgales kongresu 1917. gadā, kurā vada dzēja izlemti tik svarīgu jautājumu, kā pievienošanās pārejai Latvijai, kas savukārt noveda pie neatkarīgas Latvijas valsts nodibināšanās. Šis kongress, kurā piedalījās ap 300 delegātu no visām Latgales malām, pat Peteriņš un Maskavas bēgļu kolonijām, notika 27. aprīlī, un no kura laika šogad jau pagāja 15 gadi. Šini kongresā, atzīstot, ka pastāv tikai viena tauta un viena valoda, ar lielu balsu vairākumu, piejēma lēmumu, par pievienošanās pārejai Latvijai, kā arī nodibināja Latgales zemes padomi. Šini laikā rosīgi darbojās arī Latgales skolotāju savienība, kas apvienoja visu inteliģenci un kā Latgale, tā arī ārpus tās strādājošos skolotājus. Ši biedrība, V. Seils iedzies vadībā, 1917. un 1918. gados sarīkoja skolotāju sagatavošanas kursus, kurus beidza tuvu pie simts skolotāju — latviešu gara dzīves modinātāju.

Laikā no 1914.—1918. g. brāļu Skrindu izdevumā un redakcijā iznāk «Dryvas» kalendārs; tani asi nosodīta lielākā zemieku nelaime — dzeršana, ievietoti aizrādījumi zemes apstrādāšanā un kultivēšanā, kā arī jaunākie sasniegumi citās praktiskās dzīves nozarēs. Nākošos gados vēl iznāk vesela rinda kalendāru un citu periodisku izdevumu, kuru rakstos sevišķi uzsvērts latviskums un gara gaismas nepieciešamība Latgales zemiekiem.

Tāda isumā būtu latgalešu iespiestā vārda un līdz ar to arī kultūrāli-sabiedriskās dzīves attīstības vēsture, līdz 1918. gadam.

Ar 1918. gadu, nodibinoties patstāvīgai Latvijas valstij, kā aviānecībā, tā arī visā kultūrāli - sabiedriskā dzīvē, iesākās jauns laikmets. Pie tiem sasniegumiem un patvērtībām, kas risinājās nesaldzināmā ātrākā tempā kā līdz šim, tāpat arī pie turpmākām izredzēm, apstāšos citu reizi.

Paskaidrojums.

Laikraksta «Students» š. g. 16. novembra numurā iespiests paziņojums, ka Nacionālo studentu bloks un arī pārējās studentu padomes frakcijas atsaukušas savus pārstāvjus no studentu nama būvkomisijas. Šis paziņojums nesaietas ar lietas patiesiem apstākļiem un rada iespaidu, ka studentu nama būvkomisija būtu izjukusi un nama būves sagatavošanas darbi pārtraukti. Patiesības labā paskaidroju, ka savu pārstāvi no būvkomisijas atsaucis vienīgi Nacionālo studentu bloks, bet šī bloka pārstāvis, com. V. Svūkstis uz manu lūgumu devis savu piekrišanu darboties būvkomisijā līdz cita pārstāvja izraudzīšanai. Pārējie būvkomisijā reprezentētie Studentu padomes nogrūpējumi — latviešu korporāciju frakcija, studentu korporāciju frakcija, sociālistisko studentu bloks un minoritāšu frakcija — savus pārstāvjus nav atsaukuši. Vispār būvkomisijas personālā sastāvā faktiski līdz šim nav notikušas nekādas pārmaiņas un tā sekmīgi veic viņai uzliktos pienākumus vislabākā saskaņā.

J. Spilva,
Studentu nama būvkomisijas priekšsēdētājs.

Redakcijas piezīme: No kom. J. Spilvas paskaidrojuma sprotams, ka no būvkomisijas atsauktis tikai Nacionālo studentu bloka pārstāvis, lai gan savus pārstāvjus atsaukušī mūsu universitātes arhitektūras fak., Latvijas arhitektu b-ba, un aizgājis arī Rīgas pilsētas virsarchitekts P. Dreimanis. Tādēļ nav vietas sevišķam optimismam, ka palikuši vēl sociālisti un minoritātes.

Latviešu pašcieņa.

Mēs runājam par latviešu atmodas laikmetu, ko saistām kopā ar Kr. Valdēmaru, Kr. Baronu, J. Alunānu, ar viņu darbību šai virzienā. Mēs visi atzīstam viņu lielos nopelnus, jo viņi modināja latviešu nacionālo apziņu un to centās izkopt, attīstīt. Tad latviešu inteliģenti gāja tautas priekšgalā, tad viņi virzīja un vadīja nacionālo kustību.

Tas bija toreiz. Bet tagad? Tagad inteliģentu loma ir mazinājusies tai ziņā, ka nu vairs viņi nav vienīgie darbinieki. Tagad, jaunajos apstākļos, vadītāji un virzītāji ir neviens inteliģenti, bet arī plašās tautas masas, kam atļautas visādas brīvības. Balsojot iedzīvotāji ievēl savus pārstāvjus likumdošanas iestādēs, un tani valda partijas. Nav jau noslēpums, ka partiju vadoni ir inteliģenti, un tāda kārtā inteliģenti ir atbildīgi par partiju darbību. Bet tani ir arī mazāk izglītoti un pavisam neizglītoti locekļi, kas bieži vien ir ieguvuši noteicēju vārdu.

Mūsu valsts dzīve pašlaik ir tik plaša un vispusīga, ka tani darba pietiek visiem, kā izglītotiem, tā neizglītotiem. Nevar tā nostādīt jautājumu, ka vieni būtu vadoni, citi darboni, vieni pavēlētāji, citi izpildītāji. Pa daļai jau tā gan notiek, un laba saimniecība bez vadības nav domājama. Vadības taisni mums trūkst, bet no otras puses, demokrātijas principus ievērojot, valsts darbā viena vai otrā ziņā saistīti visi valsts iedzīvotāji, kā tas notiek piem. vēlēšanās, likumu izpildījumā u. t. t.

Vienlīdzība paredzēta likumos. Vienlīdzību un taisnību teicams pildām valsts vadība. Vismaz tāda ir labā griba un labie centieni. Par to varam priecāties.

Bet kā patiesībā ir ar vienlīdzību un taisnību, kas tik jauki likumos deklarēta?

Cittautieši ir sagrauši savās rokās gandrīz visu tirdzniecību. Viņi ir nopirkuši lielu daļu no latviešu īpašumiem pilsētās. Beidzot viņi ir iespiedušies inteliģentu profesijās. Slīmo kasēs (ar vienas zināmas partijas labvēlību) sēž žīdu ārsti, atstājot latviešu censoniem jauko iespēju plūkt viršus nomales priedulājā.

Žīdu un vāciešu ricība ir sprotama. Kā gan viņi lai rikojas pret savām nacionālām interesēm? Tas taču pārspēj visas citas intereses. Viņi gaida un cer, ka nāks laiki, kad viņiem vēl labāki klāsies, ka tas bija okupācijas un krievu laikā. Tas jau gluži sprotams. Tā nav tik daudz viņu vaina, bet gan mūsu. Tas ir mūsu glēvums, nenoteiktība, svārstība, piekāpība. Pirmā vietā tas ir mūsu pašcieņas trūkums, ja atļaujam vienaldzīgi iesakņoties viņu privilē-

ģijām, kas vēl nav izskautas jaunās valsts apstākļos.

Pāris gadus atpakaļ gan ir iesācies modrs nacionāls sajūsmības gars. Tas ir ļoti patīkams un svētīgs notikums. Bet istai nacionālās pašcieņas atmodai vēl tikai jānāk! Ir jānāk pašcieņas piepildījumam, realizējumam! Un šini jaunajā kustībā studentiem jāiet pirmajās rindās. Tāpat kā pirmie latviešu studētie darbinieki stipri rūpējās par to, lai mostos nacionālā apziņa, tā mums tagad ļoti stipri un noteikti jāstrādā, un jādarbojas, lai mūsu nacionālā pašcieņa netiktu nievāta, kājam mūdiņa, neievērota. Tas mūsu pirmais un svarīgākais uzdevums. Ja to sekmīgi pratīsim atrisināt, tad būsim novērsuši arī tās negatīvās parādības, kas tagad izpaužas dažādās dzīves nozarēs.

Modināt latviešu pašcieņu un neviens vārdos, bet to pierādīt un apliecināt pat visos sīkumos! Ar sajūsmu un enerģiju mums jāatbalsta visi darbi, kas tiek darīti šai virzienā. Mums noteikti jāatbalsta un jāsekme to valsts darbinieku darbība, kurās vadošais motīvs — nacionālā pašcieņa. Tā neizslēdz vienlīdzību vai taisnību. Tā novērš privilēģijas, tā novērš veco verdzības, padevības un glēvulības garu, kas vēl diemžēl, nav izzudis no latviešu dvēselēm.

Mūsu nacionālā pašcieņa nepieciešama sakaros ar cittautiešiem, no kuriem daži to tik vien gaida, lai jaunajai valstij rastos vai varētu radīt kādus sarežģījumus. Cittautiešiem jāreda, ka mums ir vara, kaut arī demokrātiska vara. Te nebūt nav jāsaprot un jāiedomājas vienīgi fiziska, administratīva vara, bet arī vispārējās noskaņas, sabiedriskā uzskata vara, kas nepieļauj neviņ latviešu valodu, nonicināt valsti un iekārtu. Žīdi Rīgā runā gluži brīvi savā žargonā gandrīz visās afklātās vietās, vācieši izbaļ ierēdņus, ja tie neatbild vācu valodā. Ko tas liecina? To, ka mēs mierīgi paciešam, ja kāds nonicina vai ignorē mūsu valodu un noteikumus. Tas liecina, ka pašcieņas stāvoklis vēl ļoti zems. Ir pat tādi gadījumi, ka valsts ierēdņi ar sevišķu patiku cenšas izpatikt kaut kādam kārklu vācietim, runādams ar to vācu mēlē un žīdam, runājot krievu valodā.

Paskatāties, ko dara poļi — mūsu kaimiņi, arī jauna valsts, kurai tāpat minoritātes sagādā daudz rūpju. Jūs domājat, ka Varšavas ielās jūs dzirdēsiet žīdu žargonu vai krievu un vācu valodu? Neko tamlīdzīgu! Jūs nedzirdēsiet neko citu, kā vienīgi poļu valodu. Un ievērojāt — pat žīdu kvartālā (vecpilsētā), kur žīdi dzīvo kompaktā masā, pat tur uz ielas pei-

Latv. Univ. Studentu padomes grāmatnīcas izdevumā iznākušās sekojošās

- LEKCIJAS:**
- 1) Doc. N. Rozenauers — Hidraulika Ls 6,—
  - 2) Doc. N. Rozenauers — Cieta ķermēja kinēmātika „ 6,50
  - 3) Prof. J. Cizarevičs — Parasto dif. nol. integrēšana „ 5,50
  - 4) Prof. J. Cizarevičs — Kompleksī skaitļi u. c. „ 4,50
  - 5) Prof. J. Cizarevičs — Analītiska ģeometrija telpā „ 5,50
  - 6) Prof. J. Cizarevičs — Grafiska integr. un dif. Neperiod. liknes nol. atrašana „ 3,—
  - 7) Doc. V. Vitols — Tirdznieciskie rēķini „ 8,50
  - 8) Prof. E. Birkhāns — Rūpniecības politika „ 0,90
  - 9) Prof. E. Birkhāns — Tirdzniecības politika „ 1,30
  - 10) Prof. E. Birkhāns — Sociālpolitika „ 1,30
  - 11) Prof. A. Švābe — Latvijas tiesību vēsture „ 8,—
  - 12) Doc. N. Rozenauers — Punkta dinamika „ 8,—

Tuvākās dienās iznāks sekojošās lekcijas:

- 1) Doc. J. Baumanis — Meteoroloģija.
- 2) Prof. A. Švābe — Latvijas tiesību vēsture II. daļa.
- 3) Prof. J. Cizarevičs — Integrālrēķini.
- 4) Prof. Blesse — Latv. valodas propod. kurss.

Studējošiem 10% rabats.

L. O. Stud. Pad. Grāmatnīca,
Kr. Barona ielā Nr. 2-a.

sakainā garpaltraku pūli nav dzirdama cita valoda, kā vienīgi poļu, zināms, ne tik skaista un tīra, kā uz 3. maija alejas vai Maršalkovskajas.

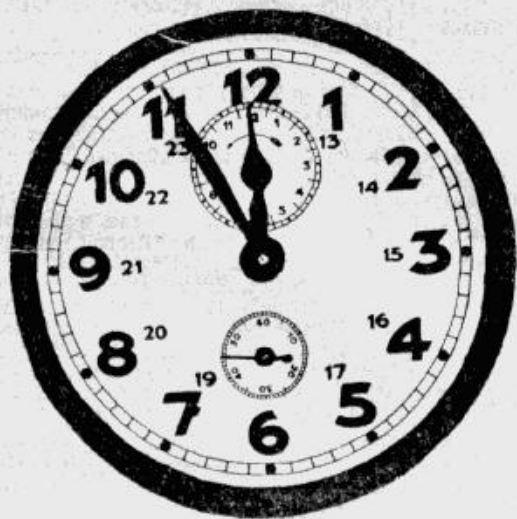
Protams, mums nav jāiedomājas, ka žīdu problēma jau nu būs atrisināta, ja žīdi piemērosies mūsu valodai, mūsu iekārtai, ja kropļos runā un rakstos latviešu valodu. Nebūt nē! Tas neizpaužas tikai valodas jautājumā, bet jo vairāk saimniecībā, tirdzniecībā, politikā, pat mākslā un zinātnē. Par to jārunā citreiz vairāk.

Mūsu nacionālā pašcieņa jāievēro arī mūsu pašu tautiešu dzīvē un attiecības. Lai minām piemēru: Nacionālā opera un teātris sāk mūs barot ar sēnalu lugām, kur nav nekāda idējiska satūra. Ar banālēm, tukšiem operetu uzvedumiem un līdzīgiem tēātra gabaliem tiek bojāta publikas gaume. Piemērojoties vienas daļas neizkoptajai mākslas gaumei, mākslas templis kļūst ne vairs par vadītāju, audzinātāju un patiešās, tīrās mākslas paudēju, bet par Vakareuropas sliktāko paraugu atdarinātāju. Ka mūsu publikā interese nebūt nesaietās savā vairumā pie «tingeltangeliem», to liecina starp citu «Fausta» un «Hamleta» izrādēs izpirktās biļetes.

Mūsu nacionālā pašcieņa prasa, lai mēs galveno vērību piegrieztu savas tautas dzīvības jautājumiem, savas tautas istākās kultūras un mākslas parādībām, atkratoties no visa, kas mūsu tautu var demoralizēt un vājināt. Latviešu tautai un varai jābūt stiprai un noteiktai!

K. Briedis.

Neatliekiet savus iepirkumus uz pēdējo stundu

Kas savus iepirkumus izdara laikus — pērk pārdomāti un labi, pie lielākas izvēles, bez steigtas un drūzmēšanās.

ARMIJAS EKONOMISKAIS VEIKALS

- Audēju ielā Nr. 16 — moderni audumi, galanterija, apavi, kaņavīru piederumi, pārtikas preces, dēlikāteses, saldumi, eglīšu izrotājumi, šokolādes figūras, cepumi, aukstie uzkožamie — arī lielākiem mielāstiem.
- Rīdzenes ielā 15/17 (blakus galvenajam veikalam) — gatavi kungu uzvalki, mēteļi, kažociņi, zvērādas. Apģērbus izgatavojam arī pēc mēra.
- Valņu ielā Nr. 30 — bezalkohola vīni un tabakas preces.
- Ķēniņu ielā Nr. 25 — visas pārtikas preces vairumā.

Preču pasūtījumus pieņem arī pa telefoniem: pārtikas, saldumu un dēlikātesu nodaļa — 30245 || apģērbu nodaļa — 32615
vairuma „ — 23901 || manufaktūras un galanterijas „ — 26510
vīnu „ — 27329 || apavu „ — 22095

Preču bezmaksas piegādāšana mājās

Studentu padome.

Studentu Padomes sēde 1. decembrī notika jau zem tuvo vēlēšanu iespaida. Publikā interese maza, ieradušies tikai nedaudz.

Prezidijs ziņojumus A. Raudzeps ziņo, ka 11. nov. notikuši organizāciju apspriede par stud. kopēju tradīciju izveidošanu. Piedalījās ap 50 org. Konkrēti lēmumi nav pieņemti, bet apspriedes protokolu piesūtīs visām organizācijām. Tomēr tā lieta, lai kam, pašiem ierosinātajiem neiet pie sirds, jo pār apsolīto protokola piesūtīšanu un otras apspriedes sasaukšanu nav nekas dzirdēts.

Tālāk ziņo, ka Rīgas pilsētas sabiedriskās palīdzības komitejas drēbju un apavu vākšanas sekcijā sūtīs H. Kiploku. Memorandums komercinstitūtu jautājumā iesniegts valsts, saeimas un ministru prezidentiem, kā arī izgl. ministriem un visiem frakciju līderiem. Šis memorandums gan novēlots, bet esot izredzes, ka varēšot kaut ko grozīt. Prezidijs liek priekšā visām org. aizliegt studentiem lasīt komercinstitūtos lekcijas un uzaicināt arī vecbiedrus un filiēstus pārtraukt ar tiem viņus sakarus. Šo priekšlikumu pieņem.

Nāk. gadā domā apvienot grāmatvedību stud. pad. uzņēmumos. Nolasa Valsts Prezidenta pateicības rakstu par ziedoj. vākšanu Brīvības piemineklim.

Nac. stud. bloks ziņo, ka solidarizējamies ar arch. fak. viedokli, atsauc savu pārstāvi V. Švūkstū stud. nama būvkomisijā. Viņa vietā ievēl stud. - zemnieku pārstāvi.

Uz grāmatnīcas lūgumu atvēl viņai Ls 1000. — aizdevumu «National» kases iegādei. Aizrāda gan, ka par šādu summu varētu paplašināt tagadējās neirtās grāmatnīcas telpas. Tomēr ievērojot to, ka esot izredzes dabūt telpas kādā no Morberga namiem, aizdevumu piešķir, uzņemot šo summu nāk. gada budžetā.

Jāšaubās gan, vai šī samērā lielā summa (ap Ls 1500.—) dos tos lielos darba ietaupījumus, kādus no viņas sagaida, iegādājot automātisko naudas skaitītāju.

Dažādos jautājumos Cimdijūs (konk.) nāk ar priekšlik. nosodīt otrā konkordiešu saraksta (Nr. 22) iesniedzēju rīcību nosaukuma izvēlē. Šī konkordiju iekšējā nesaskaņa neatrod atbalstu stud. padomē.

Arī otru Cimdiju priekšlikumu — uzdot prezidijam rūpēties par lekc. naudas pazemināšanu, noraida.

Pēc tam stud. padomes sēdi slēdza.

Stud. padomes vēlēšanas š. g. 4. decembrī. Piedalīšanās bija visai dzīva — 80 proc. no visiem studentiem izteica savus uzskatus par vēlamo stud. padomes sastāvu. Tomēr radikālas pārmaiņas stud. pad. jaunajā sastāvā nebūs. Latviešu korporācijas savu mandātu skaitu palielinājušas par vienu — tagad viņām būs 14 mandātu. Tas noticis tikai pateicoties ārkārtējiem soļiem, kādus korp. frakc. spēra savu balsu skaita pavairošanai. Bij piedraudēts ar visādiem sodiem par balsu nenodošanu. Ieradās vis-tālākā provincē dzīvojošie, pat slimie tika «transportēti» pie urnām u. t. t.

Plašā mērā tika praktizēta «olu dēšana» citos sarakstos. Tā sportistu sarakstā ar korporālu 294 taloniem izcelts A.

Krisons. Tikai pateicoties tam, sportisti ieguva mandātu, bet zaudēja nac. stud. b-bas, kuņām pietrūka nepilna viena balsu mandāta iegūšanai. No 15 (nac. apv.) saraksta korporāli izceļusi Puksi ar 162 tal. — bet veltīgi! Nac. apv. savu agrāko mandātu zaudē. Tāpat izceļšana izrādījās veltīga lauku stud. sarakstā (Heidemanis), kuņš arī mandātu neieguva. «Ugunskrusta» sarakstā korp. izceļusi Riekstiņu, kas arī iegūs mandātu.

No nac. stud. bloka organizācijām otru mandātu zaudē nac. stud. b-bas, un latgalieši (sar. Nr. 7) zaudē savu vienīgu mandātu. Tomēr novadnieki, kas agrākās vēlēšanās balsoja pa daļai par vienotņu sarakstu, iegūst vienu mandātu.

Neorganizētiem stud. paliek viens mandāts. Te latgalieši izceļusi Saksu. Agrāko mandātu skaitu patur arī sociālisti (3), konkordieši (1), stud. - zemnieki (2), siev. korp. (4), latgaliešu sar. Nr. 17 (1).

Vienotnēm paliek agrākie divi mandāti — ar 305 b. (pag. g. 345). Balsu samazināšanās izskaidrojama ar to, ka novadniecības izgāja ar savu sarakstu un ieguva mandātu. Tāpēc varam spriest, ka vienotnes nav zaudējušas, bet drīzāk ieguvušas.

Minoritātēm mandātu skaits paliek agrākais: židi vienu zaudē, bet krievi iegūst. Jaunās stud. pad. seja galīgi noskaidrosies, kad būs zināms, kādas personas tiks sūtītas no atsevišķiem sarakstiem, As.

Studentu tradicionālais karnevāls «Nakts latīņu kvartālā» notiks 21. janvārī armijas virsnieku klubā.

Slidas, slēpes un ziemas sporta apģērbi-
piedāvā lielā izvēlē sporta nams
Brennabor
dib. 1907. g.
L. Smiļņu ielā 36, pie pulvertorņa.

Vīnes universitātē 1931./32. m. g. bija 11.921 klausītājs, to starpā 11.373 kārtējo. Visvairāk studentu medicīnas fakultātē — 3544.

Tartu universitātē ilggadējais operatīvās chirurgijas un topogrāfiskās anatomijas pasniedzējs J. Blūmbergs miris 71 g. vecumā.

Redakcijas kolēģija.
Atbild. redaktors: Roberts Spodris.
Kolēģijas priekšsēd.: Lenora Ātrēna.

Izdevējs:
L. O. studentu vienotņu Vienkopa.
Spēstuve «Latvija», Rīgā, Merķeļa ielā 15.

Sveicam akadēmisko saimi Ziemas svētkos!

Liķieru fabrika
M. Askov un Co.
Rīgā, Bruņinieku ielā Nr. 12-a.

P/S.
Ad. Bajārs un b-drs
Vinrūpniecība Kuģu ielā 19/21
Augļu veikals Zigfr. Meirovica bulv. 7.

VOLTA
Noliktava — Jāņu ielā 8. Tālr. 28840
Inž. N. A. Kagan
Elektr. inst. un izolācijas materiāli, fibra presšpans, stiepuļes. Radio pied.
Kantoris: Audēju ielā 14, dz. 4
Tālr. 23961.

Modes preču veikals
I. Haitins
Kungu ielā Nr. 5, tālr. 21588.
Brīvības 2, tālr. 34964

Rīgas olu centrāle
A. M. Reider.
Pēters Taškova
Trikotāžas un adītu preču rūpn. „Adtrik”.
Tērbatas ielā 49/51, tālr. 27824.

Spoguļu rūpniecība
Atis Zilbermanis,
Rīgā, Marstaļu ielā № 1, tālr. 34615.
Pagatavo: Kristall, puskrīstall un vienkāršus spoguļus, kā arī izlabo bojātus. Pirmkl. darbs.
Studentiem 10% rabats!!!
Spoguļu un stiklu slīpētava

Papīrs vairumā
M. Sellmans
(dib. 1907. g.)
L. Aldaru ielā № 2/4, Tālr. 23181, 23171, 34131.

S-ba.
M. S. Kuzņecov
Mālu izstad. fabrikā
Kantoris: L. Grēcinieku 17/19
Pēteris Bernis
Maizes ceptuve.

SENZACIJA! **SENZACIJA!**
Jauns izlaidums no A./S. „LAIMA”
«LEDŠOK»
„LEDŠOK” atšķiras no visām līdzšinējām saldumu šķirnēm ar savu oriģinālo atvēsinošo garšu.
Neskatoties uz to, ka „LEDŠOK” izgatavots bez ledus, viņu ēdot „LEDŠOK” dod patīkamu vēsuma sajūtu.

Rasetnes, Logaritmiski linijāli.
Zīmēšanas papīrs
„SCHOELLERSHAMMER”
un visi zīmēšanas, gleznošanas, skolu piederumi un rakstāmlietas.
Augsta kvalitāte — zemas cenas
Augstskolas audzēkņiem — rabats.
Holenders un Fridlenders
Valņu ielā № 31.

M. MELLUPA
MĒBELU UN KOKA
APSTRĀDAŠANAS RŪPniecība
Rīgā, Miera ielā 19 • Tālr. 92041

KVADRATA
galošas un botes
aizsargā no mitruma un saaukstēšanās.

F. Hoffmann - La Roche & Ko a/s.
Bazelē, Rīgas nodaja. — Rīgā, Karlīnes ielā 28.

A. S. „**AGRONOMS**” Rīgā, Dzirnāvu ielā 66.
Tālr. 27972, 26152.

Latvijas Vidusskolu Skolotāju Kooperatīvs
Rīgā, Tērbatas ielā 15/17. Tālr. 27586.
Grāmatu un rakstāmlietu veikals. Apgādniecība.
Tekoši rēķini: Latvijas Tautas Bankā № 568. Pasta № 633.

JĀNIS GULBIS, Rīgā **Elektrības uzņēmumi**
Brīvības ielā № 12. Tālr. 3534

Superfosfata fabrika pie Rīgas A/S
Lielā Pils ielā № 23.

Balti zobi : Chlorodont

Superfosfātfabrikā

Milgrāvi pie Rīgas
Akc. Sabiedrība.

Galvas
sāpes

ātri novērs P. Putniņa farm. laboratorijas "Citrobromin", kas tikpat teicami palīdz arī pie migrenas, nervu un zobu sāpēm.

P. Putniņa "Citrobromin", ar aizsargzīmju (sarkano gailīti) dabūjams visās aptiekās un drogu veikalos, tāpat P. Putniņa farm. laboratorijas noliktavā, Rīgā, Kr. Barona ielā 63.

Pagatavoju visādus
kungu uzvalkus

pēc visjaun. modes paraug.

Pirmklasīgs darbs.
Ilggadīga prakse.

Modernas frakas
un smokingu
uzvalkus

izirēju krīzes laikā par
zeminātām cenām

Valdemāra ielā 16,
ieeja no Dzirnva ielas.
Tālr. 33039.

Amata meistars Klaviņš

Elektriski apgaismošanas
ķermeņi

E.E. Zolotonos, Skārņu № 25
Tālr. 29759

Viss elektrībai

50% ekonomijas!

DZĒRIET

BIO - EKSTRA - TĒJU
garšīga un barojoša.

K./S. B. Levitas un B-dri

Piepr. visas kolonialpreču tirgot.

K. VESKE

Mākslīgu sūnu darbnīca,
medus vaska un biškopības
piederumu tirdzniec.

Rīgā, Lāčplēša ielā 29, dz. 24, tālr. 27071

A./S. „GENTLEMAN” Kaļķu ielā 22/24

Latvijas vadošais tirdzn. nams un plašākā apģērbu
rūpniecība.

Ražo visu pati no jēlvilnas līdz gatavam uzvalkam.
(Sava tekstilfabrika L. Kandavas ielā 41-a)

Piedāvā priekšā esošiem Ziemassvētkiem no bagātā krājuma

Kungu apģērbus — gatavus un pēc mēra.

Kungu kažokus — gatavus un pēc mēra.

Dāmu mēteļus un kleitas.

Dāmu kažokus.

Bērnu apģērbus.

Modes preces, trikotāžu, pārfimēriju, silto

ziemas veļu.

Apavus un platmales.

Rakstām lietas; stikla preces, elektriskās

kvēlspuldzes.

Gramofonus un plates. **Pārtikas preces.** Apmekl. mūsu Ziemassvētku tirdzīņu III. stāvā!

Izdevīgākā vieta svētku iepirkumiem.

Drogu preču
pārdotava

A. BRAMAN

Valdemāra ielā 28

Gangnusa mēbeles
ir elegantas un glītas

Pārdošanas vietas:

Gertrudes ielā 1,
tālr. 94202.

L. Kēniņa ielā 4,
tālr. 26002.

Orient Halva

comp. Ltd.

Rīgā, Gogoļa ielā № 7.

Tālr. 26726.

Jelgavas apr. skolotāju b-bas
grāmatu tirgotava
Jēgavā, Katoļu ielā Nr 34.

Tālr. 306.

PĀRFIMĒRIJU FABRIKA

PROV. A. TOMBERGS

Rīgā, Karlines ielā 20. Tālr. 92368.

Mājturības vakara kursi

M. P. Feldmanis, mājturības skolā, Rīgā, Brīvības ielā Nr. 41, tālr. 94222, sāksies 10. janvārī. Pietiekties no plkst. 4-6 vak. Mācīs praktiskā aukstu ēdienu pagatav. un garnēšanu, kā: pastētes, rolādes, zivis, putni, salāti u. t. t., saldo ēdienu pagat., veģetāros ēdienus, siltos ēdienus, kā: zupas, gaļas, putni, zivis un citi. Tējas cepumi, tortes, kūkas. Galda klāšanu, zāļvjetu locīšanu u. t. t.

Jānis Prikuls

Mēbeļu fabrika Rēveles ielā 59,
tālr. 91285.

Velkals — Aspāzijas bulv. 8.
tālr. 33382.

Foto-ateljē

FINK,

RAIŅA BULV. 3, RĪGĀ.

Fr. Kraže

Drebnieku amatmeistars.
Krāmu ielā 2, tālr. 22563.

Elegantu dāmu apģērbu zalons

K. Plauže

Rīgā, Valdemāra ielā 19. Tālr. 22135.

Vīnes krēslu fabrika,
J. Mikelsons un b-dri

Rīgā, Cēsu ielā 5, tālr. 92271.

Dažāda veida vīnes krēsli un garnitūras,
piemērotas ārstiem, advokātiem u. t. t.

Vīnes krēslu fabrika,
A. Zirnis Jelgavā,
Uzvaras ielā 69.

J. Sējējs — Jelgavā
Katoļu ielā 56. Zirglietu veikals.

J. Eimaņa

Drogu, pārl. un krāsu tirgotava,
Jelgavā, Katoļu ielā 40, tālr. 82.

E. Grinbergs

Drogu, ķīmikāliju, pārfim. un krāsu tirgot.
Jelgavā, Katoļu ielā 32.

Jauns izlaidums!

V. Kuzes

„Baltās puķes šokolāde”

Pieprasiet visos labākos veikalos!

Jūl. Heisters
& Ko

Likieru fabrika,
Jelgavā, Katoļu ielā 1.
Tālr. 145.

Inž. - tehn.
R. Zanovskis

koku zāģētava,
Jelgavā, Lietuvas ielā 16/18.
Tālr. 244.

Bruno Frobeen

Liettirgotava, Rīgā, Gildes laukumā. Tel. 41821.
Piedāvā ķīmikālijas analīzei.

Kaļķu dedzinātava

„Lipši”
ip. J. PĒTERSONS
Nolikt.: L. Ūdens ielā 9.
Tālr. 33101.

Dārzniecība

K. Erdmanis
Anniņmuižas ielā Nr. 71.
Veikals: Elizābetes ielā 53.
Tālr. 27945.

Dāmu un kungu apģērbu
zalons

J. Lukševics &
M. Sprūde
Rīgā, Z. Meierovica b. 8.
Tālr. 22485.

Koku tirgot. — Pirts ielā 8

Finieru nolikt. — L. Jaun-
ielā Nr. 2.
E. Gurvičs un
A. Kacs

Sporta apavu rūpniecība
J. Zamuels

Rēveles ielā 52, tālr. 93868.
Slīdu un slēpju zābakl.

Juvelieru un pulkst. veik.

Regina

Rīgā, Brīvības b. 214.
Tālr. 34486.

Alfred Mentendorff

Skūņu ielā 6.
Piedāvā:
Riekstus, rozīnes, marmelādi u. c. auglus.

Biskvīti, vafeles un
šokolāde

fabr. „LONDON” — Rīgā,
Kungu ielā 15, tālr. 22624.
Nodaļa: Marijas ielā 35,
tālr. 33770.

A. Zariņš

Šķiņķu un gaļas sutināta-
va — zāvētava.
Dib. 1910. g.
Marijas ielā 101, tālr. 93425.

A./S. H. P. ŠVĀBE

Rīgā, Rātslaukumā 5.
Tālr. 22606.
Vindarītava.

Rīgas Akc. Sab.
„Tekstil”
RĪGĀ.

K.-B. ķīmiska un laku fabr.
„Wilhelm Hjardt”
RĪGĀ.

A./S.
Emil Falkenhof
Kant. L. Grēcin. 12, dz. 4.
Tālr. 20325, dir. 20319.
Fabr. Brīvības ielā 129/133
tālr. 93187

Viss priekš fotogrāfijas
Jūs uzņemat — es kopēju un palielīnu.

Otto Draudzīns

Rīgā, L. Kēniņa ielā 3.

Puķu zalons
Fr. Arājs
Brīvības ielā 36.

Spoguļu rūpniecība
F. Ginsburg
Gertrudes ielā 105.
Tālr. 31805.

„MENTOBROMIN”
labākais līdz. pret galvas un zobu sāpēm,
sāaukstēšanu — 5 pulveri 50 sant. : : :
„MENTOREIMIN” — ierīvēš. reimatismam.
Izgatav. Marijas aptiekā. Dabūjams visur.

E. Fain
Daugavgrīvas ielā 4.

Būvmateriālu tirgotava
Š. Liburkins un J. Mincs
Daugavgrīvas ielā 1.
Tālr. 31466.

Metāla gultas
pirms pērciet — apskatiet
manā rūpniecībā
Marijas ielā Nr. 19.
Tālr. 93775.
J. RIEKSTINS.